

LUONNOS 25.4.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi eräiden covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassaolevien säännösten voimassaoloa. Esityksessä ehdotetaan jatkettavan säännöksiä yleisistä hygieniavelvoitteista, joita noudattamalla erilaisia palveluja voidaan koronavirusepidemian aikana tarjota asiakkaille ja toimintaan osallistuville terveysturvallisesti tavoilla, joilla uusien tartuntojen leviämistä voitaisiin mahdollisimman tehokkaasti estää ja siten vähentää myös vakavien covid-19-tautien riskiä.

Alueellisen tautitilanteen niin vaatiessa toissijaisena keinona yleisten hygieniavaatimusten noudattamisen lisäksi kunta tai aluehallintovirasto voisi edelleen tehdä päätöksen, jolla se rajoittaisi asiakas- ja osallistujamääriä tietyissä korkean tartuntariskin omaavissa toiminnoissa. Lisäksi ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi jatkossa antaa päätöksen myös ravintolatoiminnan rajoittamisesta, mikäli epidemiatilanne ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaaminen sitä edellyttäisivät. Jatkossakin covid-19-epidemian vuoksi asetettaisiin rajoituksia vain tilanteissa, joissa ne olisivat välttämättömiä terveydenhuollon palvelujen turvaamiseksi ja ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi vakavalta covid-19-infektiolta. Rajoitustoimet asetettaisiin jatkossa alueellisen viranomaisen toimesta, mikä parantaisi rajoitustoimien yhdenmukaisuutta ja rajoitustoimien oikeasuhtaisuus-, tehokkuus- ja välttämättömyyspunninnan ulottamisen kaikkien rajoitustoimien yhteisvaikuttavuuteen.

Viimesijaisena keinona esityksessä ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi myös jatkossa sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitettua elinkeino- tai muun toiminnan tilat määräajaksi tilanteessa, jossa se olisi taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi välttämätöntä. Mahdollisuus kieltää asiakkaiden tai osallistujien ottaminen tilaan voisi koskea ainoastaan toimintoja, joissa olisi erityinen riski merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi edellä mainittujen velvoitteiden valvontaa koskevien säännösten voimassaoloaika.

Esityksessä ehdotetaan myös jatkettavaksi rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten voimassaoloa siten, että säännökset otettaisiin tartuntatautilakiin, mutta niiden voimaantulosta säädettäisiin erikseen voimaantulolailla tilanteessa, jossa epidemiologiset ja lääketieteelliset perusteet rajojen terveysturvallisuustoimiin olisivat olemassa ja toimia voitaisiin pitää välttämättömänä epidemian leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen ehkäisemiseksi.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2022. Lain 16 a-16 e, 79 a ja 89 a §:n voimaantulosta säädettäisiin kuitenkin erikseen lailla. Laki olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2.....	9
4.3 Pääasialliset vaikutukset.....	9
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	15
6 Lausuntopalaute	19
7 Säännöskohtaiset perustelut	19
8 Lakia alemman asteinen sääntely	29
9 Voimaantulo	29
10 Toimeenpano ja seuranta	29
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	30
LAKIEHDOTUS	40
laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta	40
RINNAKKAISTEKSTI.....	56
[Kopioi säädöksen nimi tähän].....	56

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Covid-19-tautia aiheuttava SARS-CoV-2-virus on ihmiselle uusi taudinaiheuttaja, minkä vuoksi väestöllä ei ole sille aiempien tartuntojen tuomaa spesifiä immunologista vastustuskykyä. Virus tarttuu pääasiassa pisaratartuntana, kun tartunnan saanut henkilö yskii tai aivastaa. Tauti on levinnyt joka puolelle maailmaa. Maailman terveysjärjestö WHO julisti uuden koronaviruksen kansainväliseksi kansanterveysuhaksi (Public Health Emergency of International Concern PHEIC) 30.1.2020, ja viruksen aiheuttaman epidemian pandemiaksi 11.3.2020.

Covid-19-epidemiaa on Suomessa hallittu lainsäädännöllisesti monilla eri tavoilla. Rajoitustoimenpiteet ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimintakykyä turvaavat valtuudet ovat perustuneet valmiuslakiin ja perustuslain 23 §:n nojalla annettuun väliaikaiseen lainsäädäntöön (poikkeusololainsäädäntö), uuteen tavalliseen lainsäädäntöön sekä jo voimassa olleen lainsäädännön soveltamiseen.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä.

Valmistelussa on kuultu...

Esityksen kiireellisyyden vuoksi on jouduttu poikkeamaan kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista lausuntoaajan pituuden osalta.

Esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa...

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta saatiin hallituksen esitykseen pyydetty kirjallinen lausunto xx.xx.2022. Tämän jälkeen xx.xx.2022 järjestettiin keskustelutilaisuus, johon maakunnan hallituksen edustajat osallistuivat....

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1. Koronavirustaudin epidemiologinen ja lääketieteellinen tilannekuva

2.1.1 Globaali covid-19-epidemia- ja -rokotustilanne

SARS-CoV-2-viruksen aiheuttamia covid-19-tautitapauksia oli huhtikuuhun 2022 mennessä todettu maailmanlaajuisesti yli 500 000 miljoonaa ja tautiin oli menehtynyt yli 6 miljoonaa henkilöä. Kaikkiaan eniten tautitapauksia on todettu Euroopassa (yli 210 miljoonaa) sekä Etelä- ja Pohjois-Amerikassa (yli 150 miljoonaa). Kuolematapauksia on todettu eniten Etelä- ja Pohjois-Amerikassa (lähes 3 miljoonaa) ja Euroopassa (lähes 2 miljoonaa). Epidemiatilanne eri maissa

ja alueilla on vaihdellut pandemian aikana. Omikron-viruskannan leviäminen aiheutti tautitapausten voimakkaan lisääntymisen vuodenvaihteessa 2021–2022, mutta huhtikuussa 2022 tapausmäärät olivat laskussa kaikissa maanosissa. Myös kuolemantapausten määrä oli laskussa.¹

EU-ETA-alueella oli huhtikuuhun 2022 mennessä todettu yhteensä yli 130 miljoonaa tautitapausta ja yli miljoona kuolemantapausta. Havaittujen tautitapausten määrä oli helmi-maaliskuussa pysynyt tasaisen korkealla tasolla, mutta huhtikuussa tapausmäärät olivat vähentymässä. Kuolemien määrä alueella oli vähentynyt helmikuun 2022 jälkeen.²

Maailmassa oli huhtikuuhun 2022 mennessä annettu kaikkiaan yli 11 miljardia covid-19-rokoteannosta ja noin 65 % maailman väestöstä saanut vähintään yhden rokoteannoksen. Matalan tulotason maista kuitenkin vain noin 15 % väestöstä oli saanut vähintään yhden rokoteannoksen.³ EU-ETA-alueella koko väestöstä vähintään yhden rokoteannoksen oli saanut 75 % väestöstä ja tehosterokoteannoksen 53 % väestöstä⁴.

2.1.2 Covid-19-epidemiatilanne ja -rokotukset Suomessa

Suomessa laboratoriovarmistettuja tautitapauksia oli huhtikuuhun 2022 mennessä todettu yli miljoona ja tautiin liittyviä kuolemia yli 3 600. Tapausmäärät lisääntyivät voimakkaasti vuodenvaihteessa 2021–2022 Omikron-virusmuunnoksen leviämisen myötä, minkä jälkeen viikoittain havaittujen tapausten jäi noin 40 000–50 000 tapauksen tasolle, kunnes huhtikuussa tapausmäärät olivat laskussa.⁵

Viikkojen 14–15 (4.–17.4.) aikana tehtiin yli 139 000 covid-19-laboratoriotestiä. Testien määrä oli pysynyt suhteellisen vakaana helmi-maaliskuun ajan. Positiivisten testitulosten osuudessa oli huhtikuussa nähtävissä pientä laskua noin 50 %:sta 40 %:iin. Kuitenkin edelleen korkea positiivisten testitulosten osuus kertoo tapausten korkeasta esiintyvyydestä testattavassa väestönosassa. Jätevesinäytteiden perusteella koronaviruksen RNA:n kokonaismäärä Suomen jätevesissä oli edelleen huhtikuussa 2022 korkealla tasolla ja määrä oli alkuvuonna 2022 pysynyt tasaisena.⁶

¹ WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla: <https://covid19.who.int/>.

² ECDC. COVID-19 Situation Dashboard. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla: <https://gap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/covid-19.html#global-overview-tab>.

³ Our World in Data. Coronavirus (COVID-19) Vaccinations. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla: <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>.

⁴ ECDC. COVID-19 Vaccine Tracker. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla: <https://gap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#uptake-tab>.

⁵ THL. Koronatapaukset, sairaalahoidon tilanne ja kuolemat. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla: <https://www.thl.fi/episeuranta/tautitapaukset/koronakartta.html>.

⁶ THL. COVID-19-epidemian hybridistrategian seuranta tilanearvioraportti 20.4.2022. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta/koronaviruksen-seuranta>.

⁷ THL. Koronarokotusten edistyminen. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla: https://www.thl.fi/episeuranta/rokotukset/koronarokotusten_edistyminen.html

Suomessa koko väestön rokotuskattavuus yhden rokotteen osalta oli huhtikuun 2022 alussa 80 % ja rokotesarjan osalta 77 %, ja yli 18-vuotiaiden osalta vastaavasti 90 % ja 87 %. Kolmannen annoksen saaneita oli koko väestöstä 52 % ja yli 18-vuotiaista 64 %.⁷

THL on lausunnossaan (THL/1215/4.00.02/2022) todennut, että neljäsille rokoteannoksille ei Euroopassa ole vielä myyntilupaa millekään valmisteelle eikä millekään ikä- tai kohderyhmälle. Tällä hetkellä Suomessa neljättä annosta suositellaan kansainväliseen tutkimusnäyttöön perustuen voimakkaasti immuunipuutteisille, joilla kolmen annoksen katsotaan muodostavan ns. perussarjan, sekä 80 vuotta täyttäneille ja iäkkäiden hoivakodeissa asuville, kun 3 kuukautta kolmannelle annoksesta on kulunut⁸.

Kansallinen rokotusasiatuntijaryhmä ja THL seuraavat rokotteiden suojatehon kehittymistä väestössä niin kansainvälisen kirjallisuuden kuin suomalaisen väestöpohjaisen rekisteritutkimuksen avulla. Myös Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus ECDC ja Euroopan lääkevirasto EMA julkaisivat 6.4.2022 yhteislausuman⁹, jonka mukaan muussa väestössä kuin vakavasti immuunipuutteisissa ja yli 80-vuotiaissa rokotevasteen tehostaminen neljännellä annoksella ei toisi merkittävää lisähyötyä vakavan taudin ja kuoleman ehkäisyn näkökulmasta. Ikäryhmässä 60–80-vuotiaat neljänsiä rokoteannoksia voidaan tarvittaessa harkita epidemiatilanteesta riippuen, mitä on syytä alueellisesti seurata. Alle 60-vuotiaiden osalta neljäsien rokoteannosten hyödyllisyydestä ei ole tutkimusnäyttöä. Heillä suoja vakavaa tautia vastaan säilyy hyvin myös omikronmuunnosta vastaan toisen ja kolmannen rokoteannoksen jälkeen.

Lisätehosteiden käyttöä ja kohderyhmiä on arvioitava vallitsevan epidemiatilanteen mukaan. Kausivaihtelu voi laannuttaa epidemiaa kesäksi ja liian aikaisin annetun rokotteen suojateho voi hiipua ennen varsinaisen epidemiakauden alkua. Lisätehosteannosten tarvetta arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, saavutetaanko niillä merkittävää lisäsuojaa vakavaa tautia ja kuolemaa vastaan niillä väestöryhmillä, joilla vakavan taudin riski on suurin. Räättälöityjen rokotteiden saatavuus ja eri virusmuotojen esiintyminen väestössä vaikuttaa myös olennaisesti päätökseen antaa lisätehosteannoksia.

Lisätehosteannosten hyötyä on arvioitava huolellisesti myös siksi, että rokottaminen sitoo runsaasti terveydenhuollon voimavaroja, jotka ovat poissa muualta terveydenhuollosta. Kunnissa on hyvä valmius toteuttaa rokotuksia tähän mennessä kertyneen kokemuksen perusteella. Lisää henkilökuntaa rokotuksiin on saatavilla kohtuullisen hyvin. Henkilökapasiteetin riittävyys ja valmiuteen jatkorokotusten toteuttamisesta vaikuttaa ennen kaikkea tarvittavien rokotuskierrosten laajuus. Henkilökuntaa ja tiloja ei pystytä pitämään jatkuvassa valmiudessa koko väestön kattavia rokotuksia varten.

Mahdollisten tehosteannosten antamiseen tarvittavaan henkilökapasiteettiin vaikuttaa myös rokotteiden antamisen ajankohta. Jos rokotteet voidaan antaa samanaikaisesti influenssarokotusten kanssa, voidaan toiminta ainakin osittain toteuttaa tehokkaasti suunniteltuja henkilö- ja tilaresursseja käyttäen.

⁸ EMA. ECDC and EMA issue advice on fourth doses of mRNA COVID-19 vaccines 6.4.2022. Saatavilla: <https://www.ema.europa.eu/en/news/ecdc-ema-issue-advice-fourth-doses-mrna-covid-19-vaccines>

⁹ THL. Oma koronarokotus: miten, miksi ja milloin? 20.4.2022. Saatavilla: [https://thl.fi/fi/web/infektio-
taudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/rokotteet-ja-koronavi-
rus/oma-koronarokotus-miten-miksi-ja-milloin-](https://thl.fi/fi/web/infektio-
taudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/rokotteet-ja-koronavi-
rus/oma-koronarokotus-miten-miksi-ja-milloin-)

2.1.3 Muuntuneet koronavirukset

Viruksille on tyypillistä, että ne muuntuvat koko ajan. Näin tekee myös koronavirus, SARS-CoV-2.

Deltamuunnos oli Suomessa valtaviruksena koronavirustartunnoissa joulukuuhun 2021 saakka, ja sitä havaittiin myös jätevedessä. Omikronvirusmuunnos oli havaittavissa jätevedessä ensimmäistä kertaa pääkaupunkiseudulla samaan aikaan, kun sen osuus alkoi lisääntyä alueen väestön keskuudessa joulukuussa 2021. Tammikuussa 2022 omikronvirusmuunnos oli havaittavissa kaikista jätevesinäytteistä, joiden sekvenssianalyysi virusmuunnosten varalta on saatu tehtyä onnistuneesti. Maaliskuun 2022 alussa omikron BA.1- ja BA.2-muunnoksia havaittiin usealla seuranta-aiikkakunnalla.

Omikronmuunnos on nykytiedon perusteella deltamuutosta tartuttavampi, mutta aiheuttaa lievempiä taudinkuvia. Ensimmäiset kansainväliset tutkimukset ja myös kotimainen epidemiologinen seuranta viittaavat omikronvirusmuunnoksen tartuttavuuden kasvuun verrattuna deltavirusmuunnokseen.

Omikronvirusmuunnoksen aiheuttaman taudin on todettu aiheuttavan hieman vähemmän sairaalahoitoa tarvitta deltamuunnoksen aiheuttamiin tapauksiin verrattuna. Tehohoidon tarve ei ole lisääntynyt samassa suhteessa kuin erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon tarve vuodenvaihteen jälkeen omikronmuunnoksen ollessa valtavirus. Omikronviruksen valtakaudella 30 vuorokauden kuluessa tartunnasta menehtyneiden määrä on lisääntynyt suurista tapausmääristä johtuen. Kuolemat ovat painottuneet iäkkäisiin potilaisiin. Rokotukset ovat suojanneet vaikeilta tautimuodoilta ja kuolemilta. Menehtyneiden osuus kaikista sairastuneista (0,2 %) on ollut selvästi matalampi omikronin valtakaudella kuin aiemmin koronaepidemian aikana.

Mahdollisten tulevien virusmuunnosten ilmaantumisen ennustaminen on vaikeaa. WHO:n 5.4.2022 raportin mukaan (COVID-19 Weekly Epidemiological Update Edition 86) omikron BA.2 muunnos on kansainvälisesti valtavirus. Myös muita koronaviruserimuunnoksia on todettu. XD muunnos ei vaikuttaisi olevan aiempia tartuttavampi. Omikron XE muunnos (BA.1 ja BA.2 yhdistelmävirus) todettiin ensimmäisen kerran Englannissa 19.1.2022 ja sen on epäilty olevan 1.1 kertaa (n. 10%) BA.2 muunnosta tartuttavampi, mutta tämä vaatii vielä lisävarmistusta. Jatkuva eri virusmuunnosten seuranta ja niiden kansanterveydellisen merkityksen arviointi on tärkeää.

2.1.5 Covid-19-pandemian ennakoitu kehittyminen vuonna 2022

THL on lausunnossaan (THL/1215/4.00.02/2022) todennut, että epidemian kehittymistä arvioitaessa on hyödyllistä erottaa tartunnat ja niiden seuraukset – vakavat tapaukset, jotka voivat vaatia sairaalahoitoa tai johtaa kuolemaan. Tartuntojen tulevan kehityskulun kannalta koronavirustartunnalle alttiiden osuus väestössä on merkittävässä roolissa. Alttiiden osuuteen vaikuttaa ainakin tartunnan saaneiden osuus ja tartunnasta seuraava suojan kesto. Lisäksi alttiiden osuuteen vaikuttaa rokotettujen osuus ja rokottamisen tuoma suoja tartuntaa vastaan. Molempiin tekijöihin liittyy epävarmuutta. Omikronin kohdalla rokotteen tuoma suoja tartuntaa vastaan on heikko, erotuksena suojasta vakavaa sairastumista vastaan. Tartunnan saaneiden osuuden arvioidaan olevan korkea, mutta tarkkaa osuutta ei tunneta.

Sairaalahoitojen lukumäärän nykyisen kehityksen erilaisuuden perusteella HUS-alueella osuuden voi arvioida olevan korkeampi kuin muualla Suomessa. HUS-alueen epidemian hiipuminen myös osoittaa, että koettujen tartuntojen tuomalla suojalla on merkitystä epidemian leviämisen

kannalta. Kevättalvella 2022 toisaalta kontaktien nousu antaa voimaa tartuntojen lisääntymiselle, mutta vastavoimana tartuntoja hillitsevänä tekijöinä toimii jo koettujen tartuntojen jatkuvasti nouseva lukumäärä. Lisäksi vuodenaikaisvaihtelun odotetaan vaikuttavan tartuntoja hillitsevästi. Tartuntoja voi ilmaantua erityisesti alueilla, joilla aikaisemmin koettuja tartuntoja, ja näiden tuomaa suojaa, on vähän.

Vakavien tautimuotojen kannalta rokottamisella saavutettavalla suojalla on erityinen rooli. Vaikka tartunnat leviäisivätkin väestössä, rokotetuilla on silti vain hyvin pieni riski saada vakava tauti. On mahdollista, että rokotussuoja heikkenee vakavia tautimuotojakin vastaan ajan myötä ja lisäannokselle voi jossakin vaiheessa tulla tarvetta. Rekisteröityjä tartuntoja on ollut ikääntyneillä edelleen suhteellisen vähän verrattuna nuorempiin aikuisiin ikäryhmiin. Koska ikääntyneiden riski saada vakava tautimuoto on korkeampi kuin muulla väestöllä, niin mikäli suoja myös vakavaa tautia vastaan hiipuu, sairaalahoitoa vaativan sairastavuuden kasvu voi edelleen johtaa kohtuullisen korkeaan terveydenhuoltojärjestelmän kuormittumiseen. Tähän on säilytettävä valmius.

Rekisteröityjä tartuntoja on ollut ikääntyneillä edelleen suhteellisen vähän verrattuna nuorempiin aikuisiin ikäryhmiin. Koska ikääntyneiden riski saada vakava tautimuoto on korkeampi kuin muulla väestöllä, niin mikäli suoja myös vakavaa tautia vastaan hiipuu, sairaalahoitoa vaativan sairastavuuden kasvu voi edelleen johtaa kohtuullisen korkeaan terveydenhuoltojärjestelmän kuormittumiseen. Tähän on säilytettävä valmius.

Tähän mennessä noin 6 kuukauden välein on ilmaantunut merkittävä uusi koronavirusmuunnos. Mikäli tällainen muunnos jälleen ilmaantuu ja se väistää rokotteen aikaansaaman suojan, voi tilanne olla merkittävästi heikompi, tai parempi, riippuen siitä, millaisen taudinkuvan kyseinen muunnos saa aikaan.

2.2 Covid-19-rokotekehitys ja rokotusten vaikutukset

Koronarokotteet uutta SARS-CoV-2 virusta vastaan kehitettiin ennätyksellisen nopeasti, vaikka ne ovat käyneet läpi kaikki normaalit rokotteiden tutkimusvaiheet. Lääkeviranomaiset seuraavat näyttöä rokotteiden tehosta ja turvallisuudesta jatkuvasti. Jo käytössä olevien, myyntiluvallisten koronarokotteiden lisäksi Maailman terveysjärjestön WHO:n ylläpitämästä kehitystyön tilannekatsauksesta löytyy lähes parisataa prekliinisessä tutkimusvaiheessa olevaa rokoteaihiota sekä noin 150 kliinisessä kehitysvaiheessa olevaa rokotetta¹⁰. Parhailaan erityinen mielenkiinto kohdistuu käytössä olevien koronarokotteiden muokkaamiseen siten, että ne tehoaisivat nykyistä paremmin jo tunnettuihin virusmuunnoksiin sekä mahdollisiin tuleviin muutoksiin. Lisäksi kehitetään eri tavoin annosteltavia rokotteita eli esimerkiksi nenäsumutteena annettavaa rokotetta lihakseen pistettävän rokotteen asemesta. Näistä ensimmäiset lienevät käytettävissä vuoden kuluessa.

Toisaalta pandemian laantuminen edellyttää vielä merkittävää globaalin rokotuskattavuuden paranemista jo käytössä olevillakin rokotteilla. Maailman terveysjärjestö WHO koordinoi koronaviruksen rokote- ja lääkekehitystä myös alhaisen ja keskitulotason maiden näkökulmasta. WHO on perustanut ns. COVAX-kiihdyttämön, jonka tavoitteena on, että rokotteita kehitetään

¹⁰ WHO. COVID-19 vaccine tracker and landscape 1.4.2022. Saatavilla: <https://www.who.int/publications/m/item/draft-landscape-of-covid-19-candidate-vaccines>

ja valmistetaan riittävästi sekä voidaan jakaa tasapuolisesti eri maiden kesken. Suomi osallistuu rokotesolidaarisuuteen EU:n ja COVAX-mekanismin kautta.

2.3 Voimassa olevat alueelliset toimet

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaisia tilojen käyttöä koskevia aluehallintoviraston asettamia rajoituspäätöksiä on voimassa seuraavasti:

Lapin aluehallintovirasto on antanut tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen määräyksen asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksistä ajalle 1.4.-30.4.2022.

3 Tavoitteet

Lain keskeisenä tarkoituksena on myös vahvistaa paikallisten ja alueellisten viranomaisten mahdollisuuksia ennakoivalla ja nopealla tavalla ryhtyä koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja siten väestön terveyden suojelemiseksi covid-19-taudilta välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimiin tilanteessa, jossa covid-19-tartuntojen määrä lähtisi uudelleen nousuun.

Tavoitteena on osaltaan myös turvata sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmän kantokyky tilanteessa, jossa tartuntatauditapausten määrä lähtisi uudelleen nousuun.

Valvontaa ja virka-apua koskevien säännösten tavoitteena on varmistaa säännösten tehokas toimeenpano.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Tartuntatautilain väliaikaisia terveysturvalliseen maahantuloon liittyvien 16 a–16 g §:ssä olevien säännösten voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi 31.12.2022 saakka. Sääntely ei kuitenkaan olisi voimassa suoraan lain nojalla, vaan sääntely saatettaisiin voimaan erikseen voimaantulolailla sellaisessa epidemiatilanteessa, jossa rajojen terveysturvallisuustoimet olisivat välttämättömiä ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaamiseksi. Sääntelyä jatkettaisiin muutoin pääosin samanlaisena, mutta osittaisen rokotussarjan saaneella, negatiivisen covid-19-testitodistuksen esittäneellä, covid-19-testiin Suomeen saapuessaan osallistuneella henkilöllä ei olisi enää velvollisuutta osallistua toiseen covid-19-testiin käydä covid-19-testissä 72–120 tunnin kuluttua maahan saapumisestaan.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi myös 58 a-g ja 59 a-e pykälien voimassaoloa osin muutettuina. Säännökset koskevat ravitsemisliikkeiden hygieniavelvoitteita, toiminnan väliaikaista rajoittamista ja valvontaa, henkilöliikenteessä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa sekä näiden valvontaa, tarkastuksia, määräyksiä, pakkokeinoja, toimivaltaisia viranomaisia ja tietojen saantioikeutta. Ravitsemistoimintaa koskevat rajoitukset siirtyisivät kuntien ja aluehallintovirastojen toimivaltaan ja ravitsemistoiminnan rajoittamisen päätöksentekokriteerit olisivat yhdenmukaiset muiden tilojen käytön rajoittamista koskevien kriteerien kanssa. Myös pykälien numerointi muuttuisi osin, sillä joidenkin pykälien voimassaoloa ei ehdotettaisi jatkettavaksi ja niiden kirjaintunnisteet siirtyisivät jatkettaviksi ehdotetuille pykälille, jolloin pykälien kirjaintunnisteet muuttuisivat osin verrattuna voimassaolevaan lainsäädäntöön. Lisäksi jatkettaisiin

edellä mainitusta sääntelystä johtuvien kustannusten korvausta, virka-apua ja päätösten täytäntöönpanoa koskevien 79 §:n 3 momentin, 89 a §:n ja 91 §:n täsmennysten voimassaoloa. Myös covid-19-testin laiminlyöntiä koskevaa rikkomusta koskevan 87 a §:n voimassaoloa jatkettaisiin muutoin voimassaolevaa säännöstä vastaavana, mutta viittaus toisen covid-19-testin laiminlyöntiä koskien poistettaisiin.

4.2

4.3 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset yrityksiin

Ravitsemisala

Ravitsemisalan osalta esitetään vuoden 2020 toimipaikka- ja liikevaihtotiedot, koska pandemia-ajan rajoitukset ovat vaikuttaneet yritysten liiketoimintaan suurissa määrin. Ala on kärsinyt tulonmenetyksiä, mikä on johtanut siihen, että alalla on syntynyt myös uusia palveluita ja toimintatapoja. Ravitsemisliikkeet ovat kehittäneet esimerkiksi noutoruokapalveluita sekä uudenlaisia ruokailuvaihtoehtoja. Siten ravitsemisliikkeiden liiketoimintamahdollisuuksia ei ole perusteltua arvioida vuoden 2019 liikevaihtotietojen perusteella. Tilastokeskuksen toimipaikkatilaston mukaan ravitsemisalan liikevaihto oli vuonna 2020 noin 4,8 miljardia euroa, alan henkilöstön lukumäärä oli yli 51 000 ja alalla toimi yhteensä noin 13 900 yritystä. Vuoteen 2019 verrattuna ravitsemisalan liikevaihto ja henkilöstö olivat laskenut, mutta yksittäisten toimipaikkojen määrä kasvanut.

Tilastokeskuksen palvelualueiden liikevaihtokuvaajan perusteella voidaan arvioida, että ravitsemisalan toiminta oli vuoden 2022 tammikuussa noin 15 prosenttia pienempää kuin ennen pandemia-aikaa. Jos liikevaihtoa verrataan vuoden takaiseen, on se kuitenkin elpynyt huomattavasti. Tammikuussa ravitsemisalaan kohdistui vielä useita rajoituksia, joten tilanne lienee elpynyt vielä senkin jälkeen.

Ravitsemisliikkeiden asiakkaiden ohjeistus- ja hygieniavaatimuksia koskevia säännöksiä on sovellettu lähes kaksi vuotta pandemia-ajan. Siten vaatimusten noudattamisen voidaan arvioida olevan jo vakiintunut osa ravitsemisliikkeiden toimintaa. Näin ollen vaatimusten ei voida katsoa rajoittavan elinkeinotoimintaa taloudellisesti merkittävässä määrin.

Hygieniavaatimusten noudattamisen voidaan myös jossain määrin arvioida olevan yritysten omassa taloudellisessa intressissä sikäli, kun ne turvaavat terveysturvallista asiointia ravitsemisliikkeissä.

Esityksessä edotetut lisärajoitukset säädettäisiin voimaan vain, jos rajoitusten säätämisen edellytykset täytyvät. Vaikutuksia voidaan arvioida siinä vaiheessa, kun kohdejoukko, rajoitusten kesto ja alueellinen kohdentuminen ovat selvillä.

Koronatodistus

Esityksessä ehdotetaan, että toiminnanharjoittajilla ei olisi mahdollisuutta ottaa käyttöön koronatodistuksen esittämisedellytystä. Näin ollen koronatodistus ei enää aiemmin tarkoitetulla tavalla mahdollista elinkeinotoiminnan harjoittamista sen sijaan, että toiminnanharjoittaja joutuisi rajoittamaan toimintaansa. Siten ehdotuksella on vaikutuksia siihen, miten toiminnanhar-

joittajat voivat jatkossa ennakoida toimintansa jatkuvuutta myös tilanteissa, joissa toimintaa rajoitetaan esimerkiksi asiakasmäärärajoituksin. Näin ollen ehdotuksella on vaikutusta myös toiminnanharjoittajan taloudellisten toimintaedellytyksiin. Voidaan siten arvioida, että ehdotus voi aiheuttaa epävarmuutta ja ennakoimattomuutta toiminnanharjoittajissa.

Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että asiakasmäärää voidaan tietyissä tapauksissa rajoittaa kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielimen antamalla päätöksellä. Ehdotus tarkoittaa, että toisin kuin nykytilassa, toiminnanharjoittajalla ei enää olisi valinnanvapautta erilaisten rajoitustoi-
mien välillä..

Käytännössä päätös merkitsee sitä, että toiminnanharjoittajien on rajoitettava asiakasmääräänsä asiakastiloissa ja niiden osissa. Lakiehdotuksen nojalla rajoitettavat toimialat ovat pääasiassa sellaisia, joita ei voida tuottaa etäpalveluna ilman asiakkaan fyysistä läsnäoloa ja toisaalta ne ovat suurilta osin vapaa-ajan palveluita. Siten rajoituksella voi toiminnan luonteesta riippuen olla merkittäviäkin taloudellisia vaikutuksia, jotka voivat heijastua liiketoiminnan kannattavuuden väliaikaiseen heikkenemiseen.

Liiketoiminta voi olla hyvinkin tappiollista tai jopa kannattamatonta sellaisilla toimialoilla, joissa normaali asiakaskapasiteetti ei ole suuri. Tällaisia toimialoja voivat olla esimerkiksi kuntosalit, sisäliikunta ja kylpylät. Taloudellisen vaikutuksen suuruus riippuu siitä ovatko rajoitukset tilapäisiä vai kestävätkö ne pitkään.

Vaikutukset työllisyyteen

Ravitsemisala

Ravitsemisalalla työttömien määrä on huhtikuussa pienempi kuin tammikuussa. Työttömien määrä on enää vain hieman suurempi kuin ennen pandemian alkamista. Viimeisimmän tiedon (tilanne 10.4.2022) työttömiä oli huhtikuussa noin 10 700 henkilöä, kun ennen pandemian alkamista määrä oli noin 9 700 henkilöä. Kokoaikaisesti lomautettujen määrä on hiljalleen huhtikuussa lähestynyt vastaavaa tilannetta kuin ennen pandemia-aikaa, mikä tarkoittaa lomautusten lähes täysmittaista purkautumista.

Koronatodistus

Ehdotuksessa esitetyllä tavalla koronatodistusta ei ole mahdollista hyödyntää rajoitusten vaihtoehtona. Siten ehdotuksella voi olla negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen erityisesti silloin, kun fyysisten palveluiden käyttöä joudutaan rajoittamaan. Tällöin toiminnanharjoittajat joutuvat supistamaan liiketoimintaansa, joka voi heijastua työnantajan mahdollisuuksiin tarjota työtä tällaisissa olosuhteissa. Esityksellä ei voida kuitenkaan katsoa olevan merkittäviä pitkän aikavälin työllisyysvaikutuksia, koska rajoitukset ovat tyypillisesti voimassa vain lyhyen ajan.

Vaikutukset viranomaisiin

Aluehallintovirastoissa ja kunnissa tehtäisiin jatkossakin arviointia ja harkintaa siitä, edellyttääkö epidemiologinen tilanne ja palvelujärjestelmän kuormitus alueellisia tai paikallisia tartunnan leviämistä rajoittavia toimenpiteitä.

Ehdotuksen mukaisesti ravitsemisliikkeitä koskeva rajoitusharkinta siirtyisi jatkossa kunnille ja aluehallintovirastoille. Lisäksi kunnat ja aluehallintovirastot voisivat jatkossa tehdä asiakaspaikkamäärien rajoituksia koskevia päätöksiä asiakas- ja osallistujatiloihin 58 c §:n nojalla. Nämä kokonaisuudet olisivat kunnille ja aluehallintovirastoille uusia, joten tämä lisäisi todennäköisesti alkuvaiheessa tarvetta perehtymiselle etenkin ravitsemistoiminnan rajoitusharkinnan osalta. Koska paikalliset ja alueelliset viranomaiset eivät ole aikaisemmin vastanneet ravitsemisliikkeiden rajoituksista, lisäisi ehdotus luultavasti myös näille tahoille tulevia kysymyksiä ja ohjaus- ja neuvontapyyntöjä, mikäli mainittuja rajoituksia olisi voimassa. Resurssitarve riippuu oleellisesti epidemiatilanteen kehittymisestä ja rajoituspäätösten voimassaolosta ja laajuudesta. Voidaan kuitenkin arvioida, ettei resurssitarve ole merkittävä, mutta tähän arvioon liittyy epävarmuutta.

Aluehallintovirastoissa on covid-19-epidemian aikana tehty kattavaa arviointia ja seuranta, ja aluehallintovirastoissa ja kunnissa on hyvä tuntemus paikallisesta ja alueellisesta epidemiologiasta tilanteesta ja palvelujärjestelmän kuormituksesta. Siirtämällä ravitsemisliikkeitä koskeva rajoitusharkinta aluehallintovirastoille ja kunnille siirtyy rajoituksia koskeva harkinta ja päätöksenteko kokonaisuudessaan paikallisille ja alueellisille viranomaisille. Päätöksenteossa olisi todennäköisesti tehdä tarkoituksenmukaisempaa ja yhdenmukaisempaa kokonaisharkintaa myös eri toimialojen välillä. Muutos mahdollistaisi todennäköisesti myös paremman kuntakohtaisen tarkastelun ja tämän myötä myös rajoitusten tarkemman kohdentamisen.

Vaikutukset kansalaisten asemaan

Koronatodistukseen liittyvästä sääntelystä ja maahan saapuvien testaamisen luopumisen myötä väestön mahdollisuudet päästä tarvittaessa covid-19-testiin voisivat myös parantua testauskapasiteetin lisääntyessä. EU:n kansallisen koronatodistuksen myöntämiseksi tehty covid-19-testaus sekä maahan saapuvien covid-19-testaaminen on kuluttanut rajallista testauskapasiteettia. Kaikilla alueilla väestöllä ei välttämättä ole ollut mahdollisuutta päästä terveydenhuollossa tehtävään covid-19-testiin oireisena, vaan testausta on rajallisen kapasiteetin vuoksi edellä mainittujen toimintojen lisäksi kohdennettu sote-alan ammattilaisiin ja riskiryhmissä oleviin henkilöihin.

Vaikka koronapassin käytöstä ehdotuksen mukaan luovuttaisiin, olisi kunnilla edelleen velvollisuus myöntää tarvittaessa kunnan asukkaalle EU:n digitaalinen koronatodistus toisessa EU-jäsenvaltiossa tai EU:n ulkopuolella saadusta covid-19-rokotuksesta. Lisäksi ehdotetaan, että kunnilla olisi velvollisuus myöntää todistus myös ulkomailla todetusta covid-19-taudista. Kuntalaisilla voisi olla edelleen tarve saada todistus matkustamisen vuoksi, sillä eri maat vaativat edelleen maahan saapuvilta henkilöiltä todistusta saadusta covid-19-rokotussarjasta, sairastetusta covid-19-taudista tai ennen maahan saapumista tehdystä negatiivisesta covid-19-taudista¹¹. Sääntely on ollut jo aiemmin voimassa ja arvio on, ettei se ole merkittävällä tavalla lisännyt kuntien terveydenhuollon kuormitusta, eikä lisäisi myöskään jatkossa.

Covid-19-taudin leviämisen ehkäisemiseksi määrätyt rajoitukset ovat heikentäneet niin aikuisten kuin lastenkin mahdollisuuksia vapaa-ajan viettoon sekä erilaisiin harrastuksiin, mikä on heikentänyt hyvinvointia. Lisäksi erilaisia kulttuuripalveluja on jouduttu ajoittain sulkemaan epidemian vuoksi. Ehdotuksen mukaan tilojen väliaikaista sulkemista koskevia kriteerejä ehdotetaan tiukennettavan ja soveltamisalaa supistettavaksi. Muutos mahdollistaisi muun muassa

¹¹ <https://reopen.europa.eu/fi/>

erilaisen harrastus- ja virkistystoiminnan paremman jatkuvuuden covid-19-epidemian jatkuesakin.

Vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin

Rajoitustoimenpiteillä pyritään edelleen tartuntojen ehkäisemiseen muun muassa hygieniavelvoitteilla, asiakaspaikkamääriä rajoittamalla ja tiloja sulkemalla. Tilojen sulkemista lukuun ottamatta erilaisiin tapahtumiin ja asiakas- ja osallistujatiloihin liittyy kuitenkin edelleen tartuntariski, joka riippuu oleellisesti vallitsevasta epidemiatilanteesta. Hygieniavelvoitteilla ja muilla toimenpiteillä voidaan vähentää tartuntariskiä ja lisätä tilojen ja tapahtumien terveysturvallisuutta.

Rajoitukset ja suositukset ovat olleet tarpeellinen ja välttämätön osa covid-19-epidemian leviämisen ehkäisyn keinovalikoimaa. Ehdotuksen mukaisia rajoituksia voidaan käyttää ja ottaa käyttöön tilanteessa, jossa ilman niitä epidemia leviäisi hallitsemattomasti. On myös mahdollista, että virusmuunnokset voivat saada aikaan vakavien tautitapausten lisääntymistä ja aiheuttaa sairaala- ja tehohoitokapasiteetin nopeakin ylikuormittumista. Mikäli epidemiatilanne olennaisesti maailmanlaajuisesti heikkenisi ja kehittyisi uusia virusmuunnoksia, voitaisiin erillisen voimaannapolain turvin ottaa käyttöön rajasäännökset, joiden myötä olisi mahdollista hidastaa viruksen leviämistä Suomeen ja suojella väestön terveyttä.

Vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään on kohdistunut pitkittynyttä ja voimakasta kuormitusta muun muassa covid-19-epidemiaan liittyvien tehtävien vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyudessa ja saatavuudessa on ollut valtakunnallisesti erittäin merkittäviä ongelmia, ja nämä ongelmat ovat edelleen covid-19-epidemian jatkuessa ja pitkittyessä kärjistyneet ja syventyneet. Covid-19-epidemiaan kohdennetut voimavarat ovat heikentäneet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän mahdollisuuksia selviytyä muista lakisääteisistä tehtävistään.

Ehdotuksen mukaisesti maahan saapuvilla henkilöillä ei enää jatkossa olisi velvollisuutta osallistua covid-19-testiin 72–120 tuntia maahan saapumisen jälkeen silloin, kun heillä ei ole ollut todistusta rokotussarjasta tai sairastetusta covid-19-taudista. Lisäksi ehdotuksessa säädettäisiin myös 16 a-g §:ien käyttöön otosta voimaannapolaille. Kuntien velvollisuus järjestää jatkossa maahan saapuvien henkilöiden covid-19-rokotussarjaa, covid-19-testitulosta tai sairastettua covid-19-tautia ilmaisevien todistusten tarkastaminen sekä maahan saapuvien neuvonta ja ohjaus sekä covid-19-testaus olisi selkeästi kytköksissä vakavaan tartuntarisktiin, eikä velvollisuutta näiden toimien järjestämiseen enää olisi kaikissa epidemiatilanteissa. Muutos merkitsisi mahdollisuutta siirtää terveydenhuollon henkilökuntaa muihin terveydenhuollon palveluihin ja takaisin tavanomaisiin tehtäviin, joista covid-19-epidemian vuoksi on mahdollisesti jouduttu tekemään henkilöstösiirtoja. Suomeen saapuvien covid-19-testaus on kuluttanut rajallista testauskapasiteettia, ja muutos vapauttaisi myös vapauttaisi testaus- ja laboratoriokapasiteettia muuhun mikrobiologiseen toimintaan. Covid-19-testaukset EU:n digitaalisen koronatodistuksen saamiseksi on myös kuluttanut kansallista testauskapasiteettia, ja luopuminen koronatodistusta koskevasta sääntelystä vapauttaisi myös rajallista laboratoriokapasiteettia muuhun käyttöön.

Henkilökunnan siirtäminen vähitellen takaisin perustyöhön pois poikkeuksellisista covid-19-epidemian edellyttämistä tehtävistä edesauttaa pitkällä tähtäimellä palvelujärjestelmän palautumista ja hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkamista.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehtona rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten, yleisiä hygieniavelvoitteita koskevien säännösten sekä tiettyjä rajoitustoimenpiteitä ja niiden valvontaa koskevien säännösten voimassaolon jatkamiselle on, että niiden voimassaoloa ei jatketa, jolloin niiden voimassaolo päättyisi 30.6.2022. Tällöin tartuntatautien torjunnasta vastaavien viranomaisten käytössä ei olisi enää tarvittavia työkaluja mahdollisesta epidemian leviämisestä johtuvan terveydenhuollon palvelujen kuormituksen ehkäisemiseksi ja siten ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi sekä riittävien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaamiseksi. Tämän vuoksi on tarpeen jatkaa nyt ehdotettujen säännösten voimassaoloaikaa edelleen, jotta tarvittaessa viranomaisten käytössä olisi sellaisia työkaluja, joilla erityisesti terveydenhuollon palvelujen riittävyys voitaisiin turvata ja siten ehkäistä erityisesti vakavasta covid-19-infektiosta aiheutuvia seurauksia ihmisille sekä yhteiskunnalle. Rajojen terveysturvallisuutta koskevien 16 a-16 e §:n osalta vaihtoehtona jatkaa niitä nykyisessä muodossaan, jolloin ne olisivat olleet voimassa suoraan lain nojalla. Valmistelussa kuitenkin arvioitiin, ettei näin laajoihin rajojen terveysturvallisuustoiimiin ole nykyisessä epidemiatilanteessa perusteita ja viranomaisten sekä terveydenhuollon ammattihenkilöstöresurssin kohdentaminen muihin toimintoihin on tässä tilanteessa tarkoituksenmukaisempaa. Rajojen terveysturvallisuutta koskevan sääntelyn arvioitiin kuitenkin olevan tarpeen, mikäli epidemiatilanne maailmalla huononisi tai uusia, mahdollisesti nykyisiä vaarallisempia virusmuunnoksia ilmenisi. Tällöin rajasäännösten käyttöönotto olisi ehdotetun mukaisesti mahdollista erillisen voimaannpanolain turvin.

Rajojen terveysturvallisuutta koskevan sääntelyn yhtenä vaihtoehtona pohdittiin myös sääntelyn voimaannpanoa asetuksella. Erityinen syy mahdollistaisi sääntelyn voimaantulon voimaannpanoasetuksella, ja perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännön mukaisesti erityisenä syynä on pidetty esimerkiksi sääntelyn voimaantulon riippuvuutta EU-asetuksen voimaantulosta. EU:n digitaalista koronatodistusta koskeva asetusta on toistaiseksi voimassa 30.6.2022 saakka, mutta EU:ssa harkitaan asetuksen voimassaolon jatkamista. Tämä voisi olla riittävä erityinen syy voimaannpanoasetuksen antamiselle. Voimaannpanon kytkeminen voimaannpanoasetukseen tai -lakiin johtuu kuitenkin tosiasiallisesti siitä, että rajojen terveysturvallisuustoiimien käyttöönotto halutaan kytkeä sellaiseen tilanteeseen, jossa lääketieteellisten ja epidemiologisten perusteiden valossa rajojen terveysturvallisuustoiimet olisivat välttämättömiä ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Valmistelussa päädyttiin siihen, että rajojen terveysturvallisuustoiimien ottaminen uudelleen käyttöön edellyttää päätöstä, joka perustuisi ajantasaisimpaan lääketieteelliseen ja epidemiologiseen tietoon sekä sen perusteella tehtyyn arviointiin rajoitustoimien välttämättömyydestä, tehokkuudesta sekä oikeasuhtaisuudesta. Myös tämän vuoksi rajojen terveysturvallisuus toimia koskevan sääntelyn käyttöönotto olisi tarkoituksenmukaista asettaa koko eduskunnan arvioitavaksi.

Muita toteuttamisvaihtoehtoja esitellyille 16 a – 16 g §:n mukaisille rajojen turvallisuutta koskevalle sääntelylle on kuvattu hallituksen esityksessä HE 105/2021 vp kohdassa ”Muut toteuttamisvaihtoehdot”, minkä vuoksi niitä ei käsitellä tässä yksityiskohtaisesti. Vaihtoehtoina on

arvioitu mm. määräaikaista karanteeniperustetta ja sähköistä maahantuloilmoitusta. Vaihtoehtoinen toimi on myös aluehallintoviraston tartuntatautilain 16 §:n nojalla pakollisiksi määräämät terveystarkastukset.

Ravintolarajoituksia koskevan 58 a §:n vaihtoehtona olisi jatkaa sääntelyn voimassaoloa siten, että rajoituksista säädettäisiin edelleen valtioneuvoston asetuksella. On kuitenkin arvioitu, että päätöksenteon siirtäminen alueellisille viranomaisille olisi nykyisessä epidemiatilanteessa tarkoituksenmukaisempaa, jotta alueellinen viranomainen voisi suorittaa rajoitusten osalta kokonaistarkastelun, jonka perustella se voisi valita kyseiseen tilanteeseen parhaiten soveltuvat ja tarkoituksenmukaisimmat toimet. Lisäksi ehdotettu ratkaisu mahdollistaisi nykyistä mallia tarkemman alueellisen ja kuntakohtaisen tarkastelun, sillä alueen viranomaisilla on käytössään ajantasaisin tieto alueen epidemiatilanteesta. Myös rajoituspäätösten muuttaminen ja kumoaminen tarvittaessa tapahtuisi nopeammin ja ajantasaisemmin kuin valtioneuvoston asetuksen muuttaminen.

Muita toteuttamisvaihtoehtoja esitetyille 58 a-g §:lle, jotka koskevat ravitsemisliikkeissä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa, on kuvattu laajasti hallituksen esityksissä HE 72/2020 vp, HE 139/2020 vp, HE 6/2021 vp, HE 245/2020 vp, HE 31/2021 vp ja HE 73/2021 vp jaksossa 5. Muut toteuttamisvaihtoehdot, minkä vuoksi niitä ei tässä käsitellä yksityiskohtaisesti. Vaihtoehtoina on arvioitu erilaisia suosituksia ja itsesääteilyä sekä säätämistä sektorilainsäädännössä esim. terveydensuojelulaissa.

Yhtenä vaihtoehtona arvioitiin tartuntatautilain laajaa uudistamista koskevan esityksen valmistelua, jolloin nyt ehdotettujen pykälien voimassaoloaika ei olisi välttämättä ollut tarpeen jatkaa erillisellä lakiesityksellä. Valmistelussa kuitenkin katsottiin, ettei laajaa uudistusta ole mahdollista tehdä kiireellisellä aikataululla siten, että mahdollisesti covid-19-epidemian vuoksi tarpeellisen sääntelyn voimassaoloaika ei päättyisi kesäkuun 2022 jälkeen. Laaja uudistus on syytä tehdä harkiten yhteistyössä tartuntatautien torjunnasta vastaavien viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa. Tällöin uudistus voitaisiin toteuttaa covid-19-pandemiasta saatuja kokemuksia hyödyntäen siten, että tartuntatautilaista saataisiin mahdollisimman kattava ja myös mahdollisissa tulevaisuudessa esiintyvissä pandemioissa käyttökelpoinen kokonaisuus. Covid-19-epidemia voi kuitenkin edelleen aiheuttaa vakavaa terveyden ja hengen vaaraa sekä vaarantaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden. Tartuntatautilain laajaa uudistusta ei voida tehdä 30.6.2022 mennessä, minkä vuoksi on tarpeen jatkaa vielä määräaikaaisesti voimassa olevien covid-19-säännösten voimassaoloaika. Yhtenä vartenotettavana vaihtoehtona ehdotetuille säännöksille olisi terveydenhuollon kokonaiskapasiteetin ja kantokyvyn pysyvä kasvattaminen siten, ettei covid-19-taudista tai muista tartuntataudeista aiheutuisi merkittävää riskiä terveydenhuollon kantokyvylle. Tällöin yhteiskuntaa ei olisi välttämätöntä sulkea perusoikeusrajoituksin, sillä terveydenhuollon kantokyky kestäisi pandemiatilanteen. Kantokyvyn kasvattamiseksi tarvittaisiin kuitenkin lisää sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökuntaa, mahdollisesti uusia tiloja ja laite- sekä välineinvestointeja, mikä vaatii myös huomattavaa taloudellista panostusta. Esimerkiksi jokainen uusi tehohoitopaikka vaatii usean hoitajan ja lääkärin työpanoksen. Toisaalta terveydenhuollon kapasiteetin kasvattaminen voisi joka tapauksessa olla lopulta halvempaa kuin pitkittyneiden rajoitusten inhimillinen ja taloudellinen hinta. Kapasiteetin kasvattamista pidetään tärkeänä tavoitteena, mutta se ei ole mahdollista hetkessä tai nopealla aikataululla, minkä vuoksi riittävän keinovalikoiman ylläpitäminen lainsäädännön avulla on edelleen tarpeellista.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Ulkomaiden voimassaolevien rajoitusten kokonaiskuvaa on haastavaa hahmottaa, sillä koottua tietoa rajoituksista on puutteellisesti, eri maat ovat toimeenpanneet rajoituksia vaihdellen joko suosituksina tai lakisääteisinä velvollisuuksina ja eri EU-maiden toimet ovat koordinoimattomia. Lisäksi eri maiden rajoituksia vertailtaessa tulee huomioida erot epidemiatilanteessa, rokotuskattavuudessa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Suomea lukuun ottamatta muissa pohjoismaissa ollaan kuitenkin luovuttu kaikista covid-19-rajoituksista, mukaan lukien rajojen terveysturvallisuustoimista. Eräissä muissa EU-maissa rajoituksia on kuitenkin edelleen käytössä.

Euroopan komissio ylläpitää interaktiivista sivustoa eri EU-maissa käytössä olevista rajoituksista¹². Myös Oxfordin yliopisto kerää tietoja eri maissa pandemian aikana käyttöön otetuista rajoitustoimista¹³. Epidemiatilanteen vertailu on mahdollista esimerkiksi Our World in Data-palvelun avulla¹⁴.

Ruotsi

Ruotsissa ei 1.4.2022 alkaen ole enää luokiteltu covid-19-virusta yhteiskunnalle vaaralliseksi taudinaiheuttajaksi. Ruotsissa voimassa ollut pandemialaki kumottiin maaliskuussa 2022. Ruotsissa ei ole voimassa osallistujamäärä- tai kokoontumisrajoituksia, eikä Ruotsissa käytetä enää myöskään maskeja. Sosiaalisia etäisyyksiä koskevat rajoitteet ovat myös poistuneet, eikä koronapassi ole Ruotsissa käytössä. Kaikki maahantuloon liittyvät rajoitukset on purettu Ruotsissa 1.4.2022 alkaen.

Ruotsissa ei pidetä todennäköisenä, että aiemman kaltaisia rajoituksia otettaisiin käyttöön mahdollisen uuden covid-19-aallon tullessa. Jos tilanne kuitenkin vaatisi rajoitustoimenpiteitä, olisi Ruotsissa ryhdyttävä lainsäädäntötoimiin rajoitusten käyttöönottamiseksi.

Tanska

Tanskassa ei ole enää voimassa covid-19-rajoituksia. Ainoastaan terveysviranomaisten yleiset ohjeet tartuntojen ehkäisystä, kuten esimerkiksi käsihygieniasta huolehtiminen, etäisyyden pitäminen sekä suositukset rokotteiden ottamiseksi, ovat voimassa. Tanskassa kasvomaskeja ja testejä suositellaan enää lähinnä riskiryhmille ja heidän parissaan työskenteleville, sekä esim. terveyskeskusten odotustiloissa oleskeleville henkilöille.

Tanskassa tiedostetaan uuden epidemia-aallon mahdollisuus ja epidemiatilannetta seurataan edelleen, mutta epidemianhallintaa koskevat erityisjärjestelyt on purettu käytännössä kokonaan: esimerkiksi testikapasiteettia on laskettu huomattavasti, smittestop-sovellus on poistettu käytöstä ja myös tartunnanjäljittäjiä on irtisanottu. Tanskan epidemialaki mahdollistaisi kuitenkin rajoitusten palauttamisen nopeallakin aikataululla, mikäli terveysministeri luokittelisi koronavirustaudin yhteiskuntaa uhkaavaksi taudinaiheuttajaksi.

¹² ECML Covid. Saatavilla: <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/RMeasures>.

¹³ The Oxford Covid-19 Government Response Tracker (OxCGRT). Saatavilla: <https://www.bsg.ox.ac.uk/research/research-projects/covid-19-government-response-tracker>

¹⁴ Our World in Data. Coronavirus Pandemic (COVID-19). Saatavilla: <https://ourworldindata.org/coronavirus>.

Norja

Norjassa kaikki kansalliset rajoitukset purettiin 12.2.2022 ja myös maskisuositus poistettiin käytöstä. Norjassa on voimassa ainoastaan suositus tartunnan saaneiden aikuisten eristäytymisestä. Norjassa kuntia on kuitenkin pyydetty varautumaan testaus- ja rokotuskapasiteetin ylläpitämiseen huhtikuun loppuun saakka. Kunnat voivat edelleen tarvittaessa ottaa käyttöönsä paikallisia rajoituksia Norjan tartuntatautilaissa säädetyn mukaisesti. Mikäli terveysviranomaiset muuttuneessa tartuntatilanteessa määrittelisivät epidemian ”vakavaksi yleisvaarallisen tartuntataudin leviämiseksi”, voitaisiin myös tartuntatautilakiin perustuvia kansallisia toimia ja rajoituksia ottaa uudelleen käyttöön.

Norjan hallitus työstää parhaillaan uutta pitkänajan strategiaa sekä valmiussuunnitelmaa covid-19 hallitsemiseksi. Kevään aikana julkaistavan strategian pääviestinä on pystyä elämään covid-19-epidemian kanssa tavalla, joka kuormittaa yksityishenkilöitä sekä yhteiskuntaa mahdollisimman vähän. Strategiassa julkaistaan uudet raamit ja erilaisiin tilanteisiin suositellut tartuntojen vastaiset toimet.

Islanti

Islannissa ei ole voimassa mitään covid-19-rajoituksia. Islannissa viranomaiset suosittelevat edelleen henkilökohtaisia toimenpiteitä tartunnan ehkäisemiseksi – näitä ovat mm. hyvä käsihygienia, metrin etäisyys, kasvomaskin käyttö väkijoukoissa sekä ilmanvaihdosta huolehtiminen.

Islannissa tiedostetaan mahdollisuus uuteen epidemia-aaltoon erityisesti rokotteista ja tartunnoista saadun tautisuojaajan keston epävarmuuden vuoksi. Tilannetta seurataan mahdollisten uusien virusmuunnoksien varalta. Maassa varaudutaan nyt influenssa-aaltoon.

Viro

Virossa ei ole käytössä rajoitustoimenpiteitä. Maskinkäyttöpakosta luovuttiin 3.4.2022. Tällä hetkellä Virossa suositellaan käyttämään maskia julkisissa sisätiloissa, joissa on paljon ihmisiä sekä julkisessa liikenteessä. Lisäksi suositellaan huolehtimaan sopivista etäisyyksistä sekä desinfioimaan käsiä säännöllisesti. Riskiryhmään kuuluvien henkilöiden osalta suositellaan välttämään suuria yleisötapauksia. 1.4.2022 alkaen EU- ja ETA-maiden kansalaiset pääsevät matkustamaan Viroon ilman koronatodistuksia tai karanteenia. Viroon voivat saapua kolmansista maista vapaasti ne, joilla on todistus täydestä rokotussarjasta, sairastetusta taudista tai negatiivinen testitulokset. Muussa tapauksessa tulee jäädä seitsemän päivän omaehtoiseen karanteeniin, jota voi lyhentää negatiivisella testillä. Tiukempia maahantulorajoituksia voidaan kuitenkin ottaa nopeasti käyttöön tilanteessa, jossa riskinä olisi uusien virusvarianttien leviäminen.

Viro määrittelee koronaviruksen leviämisen riskitason viimeisen seitsemän päivän uusien tartuntojen ja sairaalahoitoon joutuvien potilaiden määrään perustuen. Riskitasoja on neljä ja ne on merkitty eri värein: vihreä tarkoittaa alhaista riskitasoa, keltainen kohtalaista riskitasoa, oranssi korkea riskitasoa ja punaisella tarkoitetaan erittäin korkea riskitasoa. Jokaiselle tasolle on määriteltävä omat rajoitustoimensa, jotka voidaan ottaa käyttöön tarvittaessa.

Alankomaat

Kaikki rajoitustoimenpiteet on poistettu Alankomaissa 23.3.2022 alkaen. Kasvosuojan käyttövelvoite on voimassa enää vain lentokoneessa ja lentokentällä turvatarkastuksen jälkeen. Julkissa liikenteessä suositellaan edelleen kasvosuojainten käyttöä. Lisäksi voimassa ovat yleiset hygieniasuosituksiset, kuten käsien pesu, oireisena kotona pysyminen sekä sisätilojen tuulettaminen.

Alankomaissa on oma koronalaki, joka on voimassa kolme kuukautta kerrallaan. Lain voimassaoloa voidaan jatkaa uudelleen aina kolme kuukautta kerrallaan. Viimeksi koronalakia jatkettiin 3.2.2022. Laki mahdollistaa toimenpiteet tai toimenpiteiden poistamisen tautitilanteen mukaisesti. Hallitus laatii suunnitelman, josta parlamentti keskustelee ennen kuin rajoitustoimenpiteet astuvat voimaan. Kiireellisissä tilanteissa suunnitelma voi kuitenkin astua voimaan heti, mutta parlamentin kanta on tästä huolimatta saatava viikon sisällä. Lisäksi Alankomaissa on 1.6.2021 tulleet voimaan testi- ja karanteenilait, jotka mahdollistavat mm. testien käyttöönoton sisäänpääsyn ehtona ja erittäin korkean riskin maista saapuvien asettamisen karanteeniin.

Ranska

Ranskassa voimassa ollut maskipakko julkisissa sisätiloissa poistui 14.3.2022. Maskipakko jatkuu kuitenkin edelleen julkisessa liikenteessä, terveys- ja hoitolaitoksissa sekä apteekkeissa ja koskee kaikkia yli 6-vuotiaita. Hygieniasuosituksista voimassa ovat suositukset käsien pesuun ja/tai desinfiointiin. Kättelyä ja poskisuudelmia suositellaan edelleen vältettävän ja sisätiloja tulisi suositusten mukaan tuulettaa tunnin välein.

Vihreistä maista (suurin osa maailman maista) Ranskaan saapuvilta rokotetuilta matkustajilta ei vaadita covid-19-testejä. Vihreistä maista saapuvilta rokottamattomilta matkustajilta vaaditaan kuitenkin negatiivinen testitulokset, mutta maahan saavuttaessa ei suoriteta mitään tarkastuksia. Oransseista maista (eli maista, joissa virus on erityisen aktiivinen) saapuvilta edellytetään pakottavaa syytä saapua Ranskaan ja heille tehdään pakollinen testi saavuttaessa.

Rokotepassin käytöstä luovuttiin toistaiseksi 14.3. alkaen. Terveyspassia, jossa riittää myös negatiivinen testitulokset, vaaditaan kuitenkin vieraillessa terveys- tai hoitolaitoksissa. Rokotepassi voidaan tarvittaessa ottaa Ranskassa nopeasti uudelleen käyttöön.

Saksa

Saksassa tuli 20.3.2022 voimaan muutettu tartuntasuojalaki, jonka perusteella valtaosa liittovaltiotason rajoituksista poistui viimeistään huhtikuun alussa. Laki on voimassa 23.9.2022 saakka, ja siihen mennessä laaditaan uusi tilannearvio sekä määritellään jatkossa tarvittavat suojatoimenpiteet. Muutoksen myötä Saksassa ei ole enää voimassa rajoituksia kokoontumisten tai tapahtumien osanottajamääriin eikä myöskään koronapassia vastaavaa lainsäädäntöä. Liittovaltiotasolla säilyy kuitenkin edelleen maskipakko lento- ja muussa henkilökaukoliikenteessä. Lisäksi osavaltiot voivat edelleen tarvittaessa määrätä tiettyjä rajoituksia, kuten maskipakon tietyissä tiloissa.

Saksan maahantuloasetuksen voimassaoloa on jatkettu 28.4.2022 saakka. Kaikkien 12 vuotta täyttäneiden maahantulijoiden tulee esittää koronapassi (negatiivinen testitulokset tai todistus täydestä rokotussuojasta tai koronasta parantumisesta). Korkean riskin maista tai virusmuunnosalueilta saapuvia henkilöitä koskevat tiukemmat määräykset, ml. ilmoitus- ja karanteenivelvollisuus. Tällaisia alueita ei tällä hetkellä Saksan määritelmien mukaan ole, mutta niitä on mahdollista listata esimerkiksi havaittaessa uusia vaarallisia muunnoksia.

Saksan uuden tartuntasuojalain yhtenä päämääränä on varautuminen todennäköisenä pidettävään uutteen epidemia-aaltoon tulevana syksynä. Sen keinovalikoima on kuitenkin rajallinen, keskittyen erityisesti suojaamaan haavoittuvia ryhmiä. Jos tautitilanne kääntyisi Saksassa merkittävästi huonommaksi, edellyttäisi laajempien rajoitusten käyttöönotto tartuntasuojalain muuttamista. Saksassa ensisijaisena suojautumiskeinona uudelta aallolta pidetään kuitenkin rokotuksia, minkä vuoksi Saksassa on edelleen harkinnassa yleinen rokotusvelvollisuus, josta päätetään mahdollisesti toukokuun aikana.

Itävalta

Itävallassa on edelleen voimassa yleinen FFP2-maskipakko kaikissa sisätiloissa, mm. julkisissa tiloissa, kaupoissa, liikennevälineissä, työpaikoilla ja ravintoloissa (pl. omalla istumapaikalla). Sisätiloissa järjestetyissä kokoontumisissa, joissa on yli 100 osanottajaa ja jossa ei ole merkittäviä istumapaikkoja (esim. kodin ulkopuolella järjestetyt juhlat, yökerhot), on mahdollista kiertää maskipakko tarkistamalla vierailta koronapassit. Pääkaupungissa Wienissä on käytössä tätäkin tiukemmat rajoitukset: FFP2-maski on pakollinen kaikissa sisätiloissa järjestetyissä tilaisuuksissa, joissa on yli 50 osanottajaa. Yökerhoissa ei tosin Wienissä vaadita maskinkäyttöä.

Itävaltaan saapuessa täytyy esittää koronapassi (todistus rokotuksesta, taudista parantumisesta tai testituloksesta). Jos todistusta ei ole esittää, sovelletaan 10 päivän karanteenisääntöä, josta voi vapautua milloin vain negatiivisella testituloksella.

Wienissä ravintoloissa ja yökerhoissa vaaditaan joko todistus rokotuksista tai sairastetusta taudista. Muualla kuin Wienissä koronapassilla (rokotettu, parantunut tai negatiivinen testitulos) voi ohittaa maskipakon sisätiloissa järjestetyissä tilaisuuksissa, joissa on yli 100 osanottajaa. Sairaaloiden ja hoitokotien henkilökunnalta edellytetään koronapassia.

Itävallassa tartuntamäärien odotetaan laskevan. Rokotevelvoitelaki ei ole tällä hetkellä voimassa, lain voimaantuloa arvioidaan uudelleen toukokuussa. Huhtikuusta lähtien massates-tausta on alettu rajoittaa ja vähentää: ennen ilmaisia testejä sai tehdä rajattomasti, nyt kuukau-dessa saa tehdä vain viisi PCR-testiä sekä viisi antigeenitestiä. Testausta jatketaan kuitenkin edelleen kouluissa. Lisäksi oireiset henkilöt pääsevät edelleen aina testiin.

Espanja

Espanjassa epidemian hallinnasta vastaavat itsehallintoalueet. Koko maassa maskin käyttö pakollista julkisissa sisätiloissa sekä ulkotapahtumissa, joissa ei pystytä säilyttämään turvaetäisyyttä. Lisäksi Galician itsehallintoalueella ravintoloissa on voimassa pöytääärärajoitus, jonka mukaan ravintolassa saa olla enintään kahdeksan pöytää sisällä ja viisitoista pöytää ulkona. Yleiset hygienia-suositukset ovat voimassa koko Espanjan alueella.

Kaikilta Espanjaan saapuvilta yli 12 vuotiailta vaaditaan joko voimassa oleva rokotustodistus täydestä koronarokotussarjasta, negatiivinen koronavirustesti ennen saapumista tai todistus enintään kuusi kuukautta ennen matkaa sairastetusta koronavirustaudista. Kaikkien maahan saapuvien on lisäksi täytettävä terveystietolomake.

Koronapassi ei enää maanlaajuisesti käytössä Espanjassa. Joillakin itsehallintoalueilla koronapassi on käytössä sairaaloissa ja hoitokodeissa. Lisäksi Galician itsehallintoalueella koronapassi on käytössä myös ravintoissa ja yökerhoissa ainakin 9.4.2022 saakka, jonka jälkeen sen tarpeellisuus arvioidaan uudelleen.

Espanjassa seurataan mahdollisen uuden epidemia-aallon muodostumista. Epidemianhallintaa koskevista erityisjärjestelyistä, kuten oireettomien eristys- ja karanteenimääräyksistä, on pääosin luovuttu. Espanjassa tartuntojen jäljitys ja -testaus on keskitetty koskemaan riskiryhmäläisiä. Myös koronapotilaiden hoitohenkilökuntaa on vähennetty. Itsehallintoalueet voivat kuitenkin tarvittaessa ottaa käyttöönsä paikallisia rajoituksia Espanjan tartuntatautilain mukaisesti.

Italia

Italiassa rajoituksista ollaan luopumassa asteittain, mutta yli kuusi vuotiaita henkilöitä koskeva FFP2-maskin käyttövelvoite pysyy voimassa kaikissa julkisissa sisätiloissa 30.4.2022 saakka. Myös yleiset hygieniasuositukset pysyvät voimassa.

Kaikilta Italiaan saapuvilta yli 12 vuotiailta vaaditaan joko voimassa oleva rokotustodistus kahdesta tai kolmesta rokotteesta siten, ettei viimeisestä rokotteesta ole kulunut yli yhdeksää kuukautta. Vaihtoehtoisesti todistus enintään kuusi kuukautta ennen matkaa sairastetusta koronavirustaudista. Lisäksi kaikkien Italiaan saapuvien on täytettävä terveystietolomake.

Italiassa koronapassivaatimusta kevennettiin 1.4.2022 alkaen siten, ettei sitä enää vaadita ravintoloiden ulkotiloihin eikä julkisiin liikennevälineisiin. Muutoin Italiassa on edelleen voimassa koronapassin esittämisvelvollisuus, mutta koronapassin käytöstä on tarkoitus luopua kokonaan 1.5.2022 lähtien.

Pandemian alusta lähtien Italiassa voimassa ollut kansallinen hätätila päättyi 30.3.2022. Tämä on signaali siitä, ettei rajoitustoimiin palaaminen ole suunnitelmassa Italiassa. Hätätila voidaan kuitenkin tarvittaessa myöntää nopeasti uudelleen. Hätätilan asettaminen mahdollistaa alueelliset "värirajoitukset" (valkoinen, keltainen, oranssi ja punainen alue) epidemiatilanteen ja niiden vaatimien rajoitusten mukaan. Hätätila mahdollistaa myös nopean rahoituksen kriisialueille. Italiassa niin kutsutuilla pääministerin asetuksilla rajoituksia voidaan palauttaa nopeastikin. Tällaisten asetusten osalta toteutetaan ainoastaan jälkikäteinen parlamenttikontrolli ja –keskustelu.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

16 a §. *Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa.* Ehdotetun pykälän voimaantulosta säädettäisiin erillisellä voimaantulolailla. Pykälä vastaisi pääosin 30.6.2022 saakka voimassaolevan 16 a §:n sanamuotoa.

Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että covid-19-tautia koskevalla todistuksella tarkoitettaisiin jatkossa EU:n digitaalista koronatodistusta tai muuta vähintään sitä vastaavaa todistusta sen sijaan, että pykälässä lueteltaisiin erikseen todistustyypit. Muutos mahdollistaisi voimassaolevaa sääntelyä joustavammin EU:n digitaalista koronatodistusta koskevan asetuksen muutosten huomioon ottamisen muun muassa todistusten tietosisällön tai todistusten voimassaoloajan osalta. Rokotusta koskeva todistus olisi kuitenkin edelleen hyväksyttävä vain silloin, kun rokotus olisi toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio olisi myöntänyt myyntiluvan tai

jotka Maailman terveysjärjestö olisi hyväksynyt hätäkäyttölislalleen. Käytännössä kuitenkin voimassa olevan 16 a §:n mukaiset todistusten on tarkoitettu olevan EU:n digitaalista koronastodistusta koskevan asetuksen tarkoittamia koronastodistuksia tai muiden maiden vastaavia todistuksia, minkä vuoksi pykälän sääntelyyn ei tosiasiallisesti tulisi juurikaan muutoksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin edelleen, että mikäli Suomen kansalaisella tai Suomessa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella olisi mukanaan 1 momentissa tarkoitettu EU:n digitaalinen koronastodistus tai muu vähintään EU:n digitaalista koronastodistusta vastaava todistus, hänen ei tarvitsisi osallistua 16 b §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin. Pykälästä poistettaisiin vaatimus osallistua toiseen covid-19-testiin tilanteessa, jossa Suomeen saapuvalla henkilöllä olisi mukanaan covid-19-taudin negatiivisen tuloksen osoittava testitodistus tai jos hän osallistuisi covid-19-testin Suomeen saapuessaan. Tämä muutos johtuu siitä, ettei toiseen covid-19-testiin velvoittavan 16 g §:n voimassaoloa ehdoteta jatkettavaksi enää 30.6.2022 jälkeen.

Muutoin pykälän sanamuoto vastaisi voimassa olevaa sääntelyä ja säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tältä osin tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tältä osin viitataan lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöihin (StVM 18/2021 vp ja StVM 25/2021 vp).

16 b §. *Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa.* Ehdotetun pykälän voimaantulosta säädettäisiin erillisellä voimaantulolailla. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus tartuntatautilain luotettavaa todistusta voimassaolevassa laissa koskevaan 16 g §:ään, sillä kyseisen pykälän voimassaoloa ei ehdoteta jatkettavaksi enää 30.6.2022 jälkeen. Tartuntatautilakiin ei enää 16 a §:n muutoksen jälkeen tarvittaisi tarkentavaa sääntelyä luotettavan todistuksen tietosisällöstä, sillä todistuksen tietosisältö määräytyisi jatkossa EU:n digitaalista koronastodistusta koskevan asetuksen mukaisesti.

Muilta osin ehdotettu sääntely vastaisi 31.12.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja

terveysvaliokunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön (StVM 18/2021 vp).

16 c §. *Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin.* Ehdotetun säännöksen voimaantulosta säädettäisiin erillisellä voimaantulolailla. Säännös vastaisi 30.6.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8 Säännöskohtaiset perustelut.

16 d §. *Neuvontavelvollisuus.* Ehdotetun säännöksen voimaantulosta säädettäisiin erillisellä voimaantulolailla. Säännös vastaisi 30.6.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8 Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön (StVM 18/2021 vp).

16 e §. *Saamelaisien kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus.* Ehdotetun säännöksen voimaantulosta säädettäisiin erillisellä voimaantulolailla. Pykälää muutettaisiin vain pykäläviittausten osalta siten, että viittaus kohdistuisi muutettuihin pykäliin. Saamelaisia koskeva poikkeus olisi edelleen vastaava kuin aikaisemminkin, mutta koska velvollisuus toiseen covid-19-testiin osallistumisesta jäisi jatkossa pois tartuntatautilaista, ei jatkossa olisi tarvetta säätää myöskään poikkeusta kyseiseen pykälään liittyen. Saamelaisien kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus koskisi jatkossakin 16 a -16 c §:ssä säädettyjä velvollisuuksia. Muilta osin ehdotettu sääntelyvastaisi 30.6.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8 Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8 Säännöskohtaiset perustelut.

58 a §. *Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen vaikeasta covid-19-infektioista johtuvien haittojen ehkäisemiseksi.* Ehdotettu sääntelyvastaisi rajoittavien toimien osalta

30.6.2022 saakka voimassa olevan tartuntatautilain (1221/2021) 58 a §:ää. Pykälää muutettaisiin kuitenkin siten, että jatkossa ravitsemistoiminnan rajoituksia ei säädettäisi valtioneuvoston asetuksella, vaan rajoitustoimista päättäisi alueellinen tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava viranomainen, eli aluehallintovirasto tai kunta.

Toimivallan siirto rajoituspäätöksen tekemisestä mahdollistaisi erilaisten rajoitustoimenpiteiden tarpeen arvioinnin yhtenä kokonaisuutena, jolloin toimien tehokkuus sekä toimista johtuvien hyötyjen ja mahdollisten haittojen arviointi voitaisiin tehdä kokonaisvaltaisesti ja alueelliseen tilannekuvaan peilaten. Toimivallan siirtämisen vaikutuksena kaikista covid-19-taudin vuoksi mahdollisesti vielä tarvittavista rajoitustoimenpiteistä päättäisi alueellinen viranomainen, jolloin myös rajoitukset voisivat kohdentua alueellisen epidemiatilanteen näkökulmasta tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä mahdollistaisi myös sen, että jatkossa eri aloilla toimivia toimijoita voitaisiin nykyistä paremmin kohdella yhdenvertaisesti myös rajoituspäätöksiä tehtäessä.

Toimivallan siirtäminen kunnille ja aluehallintovirastoille mahdollistaisi myös nykyistä tarkemman kuntakohtaisen tarkastelun, koska alueellisilla toimijoilla olisi käytössään tarkempi ja ajantasaisempi tieto alueen epidemiatilanteesta, uusista tartunnoista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kuormituksesta. Toimivallan siirtämisen johdosta myös rajoitusten voimaansaataminen olisi todennäköisesti nopeampaa kuin valtioneuvoston asetuksella niiden säätäminen, jolloin myös toimet olisivat oikea-aikaisia ja siten mahdollisesti myös vaikuttavampia. Toisaalta epidemiatilanteen mahdollisesti parantuessa, olisi myös päätöksen muuttaminen tai kumoaminen todennäköisesti nopeampaa kuin valtioneuvoston asetuksen muuttaminen tai kumoaminen.

Toimivallan siirtäminen aluehallintovirastoille ja kunnille voisi osaltaan parantaa myös toimijoiden oikeusturvaa, sillä tartuntatautilaissa tarkoitettuihin päätöksiin voi lain 90 §:n mukaisesti hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.¹⁵

Muilta osin ehdotettu sääntely vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisestamuuuttamisesta annettua lakia (165/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 6/2021 vp.) kappaleeseen 4.1. Ehdotukset sekä tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta annettua lakia (304/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 32/2020 vp) lukuun 4.1 Ehdotukset.

¹⁵ Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä tuoda esille, että korkein hallinto-oikeus (KHO) on ottanut käsiteltäväkseen myös asetuksella asetettuja ravitsemistoiminnan rajoituksia koskevan valituksen. KHO ei kuitenkaan ole antanut asiassa vielä ratkaisuaan, minkä vuoksi ei ole varmaa, ottaako se asiaa tutkittavakseen vai ei.

58 b §. *Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi.* Ehdotettu säännös vastaisi 30.6.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen 58 c §:n sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) kappaleeseen 7. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2020 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tältä osin viitataan perustelujen osalta myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön (StVM 1/2021 vp).

58 c §. *Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset vaikeasta covid-19-infektiosta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.* Ehdotettu pykälä vastaisi suurelta osin voimassaolevan 58 d §:n sanamuotoa, mutta jatkossa päätöksellä voitaisiin rajoittaa toimintaan osallistuvien asiakkaiden- ja osallistujien määrää, jolloin toiminnanharjoittajalla ei enää olisi valinnanvapautta erilaisten rajoitustoimien välillä. Muutos on perusteltu, sillä voimassaolevasta 58 d §:stä poistettiin lähikontaktin määritelmä, jolloin pykälän nojalla annettu päätös ei käytännössä enää velvoittanut toimijoita toimintansa rajoittamiseen, minkä vuoksi rajoitustoimi ei välttämättä ollut riittävän tehokas toimenpide covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi.

Perusoikeuksien rajoittamista koskevan päätöksen edellytyksenä on, että toimenpide olisi tehokas ja sillä olisi vaikuttavuutta sen tavoitteen saavuttamisessa, johon rajoitustoimella pyritään ja jonka toteutumisen turvaamiseksi rajoitus olisi välttämätöntä asettaa. Lisäksi ehdotetun sääntelyn portaittainen soveltaminen edellyttää, että kaikilla toimilla olisi tosiasiallista vaikuttavuutta covid-19-taudista aiheutuvien haittojen ehkäisemisessä. Tämän vuoksi on perusteltua muuttaa sääntelyä siten, että rajoituspäätöksellä olisi tosiasiallisesti mahdollista turvata sen tavoitteena olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyttä ja siten myös ihmisten henkeä ja terveyttä jopa covid-19-taudilta suojaamista laajemmin.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että päätöksenteon kriteerinä ovat epidemiologiset ja lääketieteelliset perusteet tiukentuisivat. Jatkossa päätös voitaisiin tehdä vain, jos päätöksen tekeminen olisi väestön terveyden vaarantavan covid-19-taudista aiheutuvan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Lisäksi päätös voitaisiin kuitenkin tehdä myös silloin, jos covid-19-rokotteiden vaikuttavuus vakavaa tautimuotoa vastaan olisi merkittävästi heikentynyt ja päätöksen tekeminen olisi tämän vuoksi välttämätöntä vakavan terveyden ja hengenvaaran ehkäisemiseksi.

Muilta osin ehdotettu pykälä vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisesti voimassa olevan 58 d §:n sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan hallituksen esityksen (HE 245/2020) kappaleeseen 7. Säännöskohtaiset perustelut sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön StVM 1/2021 vp. Lisäksi viitataan 58 g §:n muutosta koskevan hallituksen

esityksen (HE 31/2021 vp) valiokuntakäsittelyn yhteydessä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tekemään 58 d §:n muutokseen ja sen perusteluihin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä StVM 7/2021 vp. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan myös tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta annettua lakia (859/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 118/2021 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tekemään 58 d §:n muutokseen ja sen perusteluihin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä StVM 14/2021vp.

58 d §. *Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi.* Ehdotettu säännös vastaisi 30.6.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen 58 e §:n sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp.) kappaleeseen 7. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2020 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut.

58 e §. *Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta vaikeasta covid-19-infektioista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.* Pykälä vastaisi suurelta osin 30.6.2022 saakka voimassa olevan 58 g §:n sanamuotoa. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kuvaisi osin muutetun sääntelyn sisältöä ja tavoitetta paremmin. Lisäksi elinkeinon harjoittamisen oikeutta voimakkaasti rajoittavan päätöksen asettamiskriteerejä tiukennettaisiin huomattavasti sekä säännöksen soveltamisalaa supistettaisiin merkittävästi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä kriteereistä, joiden tulisi täytyä, jotta päätös tilojen käytön sulkemisesta voitaisiin tehdä. Päätös voitaisiin tehdä vain sellaisissa tilanteissa, joissa vähintään kaksi välttämätöntä terveydenhuollon palvelua uhkaisi kuormittua väestön terveyttä uhkaavalla tavalla ja kuormitus johtuisi nimenomaisesti vaikeasta covid-19-infektiosta. Säännöksessä määriteltäisiin tarkkarajaisesti sellaiset välttämättömät terveydenhuollon palvelut, joiden kuormittumisen johdosta päätös olisi mahdollista tehdä.

Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaisi tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa. 1 kohdan tiloja olisivat joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat ja muut vastaavat sisäliikuntatilat. 2 kohdan tiloja olisivat tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat.

Ehdotettu säännös vastaisi muilta osin 30.6.2022 asti voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (262/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 31/2021 vp) lukuun 7. Säännöskohtaiset perustelut, tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) lukuun 7. Säännöskohtaiset perustelut sekä tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2020 vp) lukuun 7. Säännöskohtaiset perustelut.

58 f §. *Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi.* Ehdotettu säännös vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp.) kappaleeseen 7. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2020 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin sosiaali- ja terveystieteiden osassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden osaston mietintöön (StVM 1/2021 vp).

58 g §. *EU:n digitaalisen koronarokotustodistuksen myöntäminen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella rokotuksen saaneelle tai taudin sairastaneelle.* Pykälä vastaisi suurelta osin 30.6.2022 saakka voimassaolevan 58 l §:n sanamuotoa. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kattaisi myös pykälän uuden sisällön.

Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että pykälässä aikaisemmin ollut viittaus muutettaisiin viittaukseksi 16 a §:n 1 momenttiin. Muutos johtuisi siitä, että voimassaolevan 16 g §:ää ei ehdotettaisi jatkettavaksi, vaan luotettavasta covid-19-todistuksesta säädettäisiin jatkossa 16 a §:n 1 momentissa, jonka mukaan luotettava covid-19-todistus olisi EU:n digitaalisesta koronatodistuksesta koskevan asetuksen mukainen tai vähintään sitä vastaava todistus.

Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jossa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta myöntää EU:n digitaalinen koronatodistus myös sellaiselle kunnan asukkaalle, joka olisi sairastanut covid-19-taudin ulkomailla ja hänellä olisi luotettava todistus sairastetusta taudista. Luotettavana todistuksena pidettäisiin sellaista todistusta, joka täyttäisi EU:n digitaalista koronatodistusta koskevan asetuksen 7 artiklan 1 ja 2 kohdissa säädetyt edellytykset.

EU:n digitaalinen koronatodistus on asiakirja, jolla on itsenäisiä oikeusvaikutuksia esimerkiksi matkustamiseen. Tämän vuoksi on perusteltua, että velvollisuus myöntää todistus ulottuisi myös sellaisiin kunnan asukkaisiin, jotka pystyisivät luotettavalla tavalla osittamaan sairastaneensa covid-19-taudin muualla kuin Suomessa. Velvollisuus myöntää todistus koskisi kunnan asukkaita sekä tiettyjä henkilöryhmiä, joilla on kotikuntaan verrannollinen oikeus terveyspalveluihin. Säännöksen estämättä kunta voisi myöntää todistuksia myös muille henkilöille, jos se olisi esimerkiksi kunnan resurssien puolesta mahdollista.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 22 §:n mukaan kunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa terveydentilaansa koskevan todistuksen tai lausunnon silloin, kun todistuksen tai lausunnon tarve perustuu lakiin, taikka on asukkaan tai potilaan hoidon, toimeentulon, opiskelun tai muun vastaavan syyn kannalta välttämätöntä. EU:n digitaalinen koronatodistus ei nyt ehdotetun sääntelyn näkökulmasta ole enää asiakirja, jonka saaminen olisi välttämätöntä, sillä EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevaa sääntelyä ei ehdotettaisi jatkettavaksi.

EU:n digitaalista koronatodistusta koskevan asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on myönnettävä pyynnöstä asetuksessa tarkoitettu taudista parantumista koskeva todistus. Asetuksessa ei ole tarkemmin kuitenkaan eritelty sitä, tulisiko todistus myöntää vain jäsenvaltiossa sairastetun covid-19-taudin perusteella vai myös silloin, kun covid-19-tauti olisi sairastettu ulkomailla. Kunnan asukkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on kuitenkin perusteltua tulkita asetusta siten, että velvollisuus EU:n digitaalisen koronatodistuksen myöntämiseen ulottuisi myös sellaisiin kunnan asukkaisiin, jotka täyttävät ne edellytykset, joita todistuksen myöntämiselle olisi asetettu ja jotka olisivat olleet oikeutettuja maksuttomaan todistukseen, jos olisivat sairastaneet covid-19-taudin Suomessa.

59 a §. Valvonta. Pykälään lisättäisiin ravitsemistoiminnasta 58 a §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten valvonta, sillä voimassaolevaa 58 b §:ää ei ehdotettaisi jatkettavaksi, vaan valvontaa, tarkastuksia sekä määräyksiä ja pakkokeinoja koskeva sääntely liitettäisiin samaan yhteyteen muun covid-19-velvoitteiden ja rajoitteiden valvontaa koskevan sääntelyn kanssa. Muilta osin ehdotettu säännös vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain

muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut, tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2021 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut sekä tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8 Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön (StVM 1/2021 vp).

59 b §. Tarkastukset. Ehdotettu sääntely vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen pykälän sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut sekä 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2021 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön (StVM 1/2021 vp).

59 c §. Määräykset ja pakkokeinot. Pykälään lisättäisiin mahdollisuus antaa määräyksiä ravitsemistoiminnasta 58 a §:ssä säädettyjen velvollisuuksien tai rajoitusten noudattamisessa havaittujen puutteiden tai epäkohtien korjaamisesta, sillä voimassaolevaa 58 b §:ää ei ehdotettaisi jatkettavaksi, vaan ravitsemistoiminnan valvontaan liittyvät säännökset liitettäisiin samaan yhteyteen muiden covid-19-velvoitteiden ja rajoitteiden valvontaa koskevien säännösten kanssa.

Muilta osin ehdotettu säännös vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp.) kappaleeseen 7. Säännöskohtaiset perustelut, tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2021 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut sekä tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä

muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveystoimikunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintöihin (StVM 1/2021 vp) ja (StVM 25/2021 vp).

59 d §. *Toimivaltainen viranomaisen kunnassa.* Ehdotettu sääntely vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (147/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut sekä 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (447/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2021 vp) lukuun 7 Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveystoimikunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintöön (StVM 1/2021 vp).

59 e §. *Oikeus saada tietoja.* Ehdotettu sääntely vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut.

79 §. *Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin.* Ehdotettu sääntely vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveystoimikunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintöön (StVM 25/2021 vp).

87 a §. *Covid-19-testin laiminlyöntiä koskeva rikkomus.* Muilta osin ehdotettu sääntely vastaisi 30.6.2022 saakka voimassa olevan väliaikaisen säännöksen sanamuotoa. Säännöskohtaisten perustelujen osalta viitataan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (701/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 105/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut ja tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia (876/2021) koskevan hallituksen esityksen (HE 131/2021 vp) lukuun 8. Säännöskohtaiset perustelut. Säännöstä muutettiin valiokuntakäsittelyjen pohjalta sosiaali- ja terveystoimikunnassa, ja tältä osin viitataan säännöskohtaisten perustelujen osalta lisäksi sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintöön (StVM 18/2021 vp).

Tietoteknisiin järjestelmiin tarvittavien muutosten toteutuksesta vastaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ohjaama Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vetämä toimeenpanoprojekti. Tekninen valmistelu toteutetaan Kelan, Digi- ja väestötietoviraston sekä ohjelmistoyritysten toimesta.

Esityksessä ehdotettujen muutosten toteutumista ja niiden vaikutuksia seurataan aluetasolla. Lain toimeenpanoa ja sen vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueille seurataan lisäksi valtioneuvoston tasolla osana käynnissä olevaa työtä yhteiskunnan avaamiseksi mahdollisimman laajasti kuitenkin samalla covid-19-epidemiasta ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja ehkäisten.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Tartuntatautilain säännökset, joiden voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi 31.12.2022 saakka, on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 14/2020 vp, PeVL 20/2020 vp, PeVL 31/2020 vp, PeVL 42/2020 vp, PeVL 44/2020 vp, PeVL 16/2021 vp, PeVL 26/2021 vp, PeVL 28/2021 vp ja PeVL 35/2021 vp). Näiden säännösten suhdetta perustuslakiin on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 72/2020 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 101/2020 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 139/2020 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 225/2020 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 245/2020 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 73/2021 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 105/2021 vp), hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021 vp) ja hallituksen esityksessä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 226/2021 vp).

Ehdotettava sääntely on lähes saman sisältöinen kuin voimassa oleva sääntely, joten sääntelyn perusratkaisun perustuslainmukaisuus on arvioitu edellä mainittujen hallituksen esitysten käsittelyjen yhteydessä. Väliaikaisten säännösten jatkamisen suhdetta perustuslakiin on kuitenkin syytä arvioida myös tässä hallituksen esityksessä.

Ehdotetun lainsäädännön tavoitteena on väliaikaisesti voimassa olevien vastaavien säännösten tapaan väestön suojeleminen, yleisvaarallisesta covid-19-infektiosta ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen sekä erilaisten yleisö- ja asiakastilaisuuksien ja -tapahtumien terveysturvallinen järjestäminen myös tilanteessa, jossa covid-19-epidemiatilanne alueellisesti huonontuisi mahdollistamalla tartuntatautilain mukaisten rajoitustoimien käyttö silloin kun sen arvioidaan olevan välttämätöntä covid-19-taudista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Tarkoituksena on turvata perustuslain 22 §:n edellyttämällä tavalla julkisen vallan toimesta erityisesti perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattu jokaisen oikeus elämään, perustuslain 19 §:n 1 momentissa säädetty jokaisen oikeus välttämättömään huolenpitoon sekä perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädetty julkisen vallan velvollisuus turvata riittävät terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä.

Rajojen turvallisuutta koskevien säännösten tavoitteena on edelleen vähentää Suomeen rajat ylittävän liikenteen kautta leviäviä covid-19-tartuntoja. Sääntelyllä turvattaisiin yhä ihmisten oikeutta elämään ja terveyteen sekä riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Ehdotettavat säännökset ovat pieniä muutoksia lukuun ottamatta vastaavat kuin laissa [1221/2021](#).

Covid-19-rokotusten, -testauksen sekä sairastetun taudin tiedetään vähentävän covid-19-tartunnan sekä vakavan sairastumisen riskiä ja siten sääntelyllä on edelleen mahdollista suojella väestön terveyttä ja terveydenhuollon kantokykyä. Rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten voimaantulosta säädettäisiin erilliselle voimaanpanolailla, mikä mahdollistaisi niiden oikeasuhtaisuuden ja välttämättömyyden arvioinnin suhteessa vallitsevaan epidemiatilanteeseen.

Perustuslain lisäksi Suomi on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, joissa on määrätty oikeudesta muun ohella elämään ja terveydensuojeluun. Esimerkiksi YK:n taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (SopS 6/1976) 12 artiklan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät toimiin väestön terveyden suojaamiseksi tartuntataudeilta sekä terveydenhuollon kapasiteetin saatavuuden turvaamiseksi. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirja turvaa oikeuden elämään (2 artikla).

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan yleissopimuksen (TSS-sopimus, SopS 6/1976) 12 artiklassa määrätään oikeudesta terveyteen ja sen suojeluun. Artiklan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden nauttia korkeimmasta saavutettavissa olevasta ruumiin- ja mielenterveydestä. Artiklassa on velvoite ryhtyä toimenpiteisiin tämän oikeuden täydellisen toteuttamisen saavuttamiseksi. Erikseen mainitaan toimet, jotka ovat välttämättömiä tarttuvien tautien estämiseksi, hoitamiseksi ja valvomiseksi. Lisäksi sopimuksessa veloitetaan turvaamaan jokaiselle lääkärin ja sairaaloiden palvelukset sairaustapauksissa.

Yleissopimuksen tulkintaa ohjaavan yleiskommentin perusteella oikeus terveyteen velvoittaa julkista valtaa vaarallisten tartuntatautiin torjuntaan sekä erityisesti väestötasoisii ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin sekä terveydenhuollon riittävän kapasiteetin ylläpitämiseen ja turvaamiseen samoin kuin erityisessä riskissä olevien ryhmien suojeluun. Vastaavat oikeudet on turvattu muun muassa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa (SopS 60/1991) ja YK:n vammais-sopimuksessa (SopS 27/2016).

Perustuslakivaliokunta on useamman kerran käytännössään korostanut, että terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen pandemian aikana on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta erittäin painava peruste, jolla on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään sekä turvata myös pandemian oloissa jokaiselle riittävät terveyspalvelut sekä edistää väestön terveyttä (perustuslain 19 §:n 3 momentti) ja joka oikeuttaa poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomaistoimia (PeVM 2/2020 vp, s. 4–5, PeVM 3/2020 vp, s. 3, PeVM 7/2020 vp, s. 4, PeVM 9/2020 vp, s. 4). Tältä osin epidemian aikana tehtävälle sääntelylle on ollut selvästi hyväksyttävät perusteet (PeVL 44/2020 vp, s. 3).

Epidemiatilan muuttuessa, huomioiden erityisesti rokotuskattavuus ja sen vaikutukset covid-19-taudin leviämislle tai vakavuudelle, sekä lainsäätäjän että päätöksiä tekevien viranomaisten tulee punnita yhä enemmän eri perusoikeuksia keskenään ja pyrkiä sellaiseen oikeustilaan, jossa eri perusoikeudet voivat toteutua mahdollisimman täysimääräisesti. Esitetyllä sääntelyllä

on tavoitteena ehkäistä vakavasta covid-19-taudista ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Ehdotettu sääntely ei muodosta itsenäisiä rajoituksia erilaiselle toimijoille, vaan rajoitusten voimaansaattaminen edellyttäisi viranomaisen tekemää päätöstä sekä siten myös rajoituksen tehokkuuden, välttämättömyyden sekä oikeasuhtaisuuden arviointia eri perusoikeuksien toteutumiseen näkökulmasta.

Lailla säätämisen vaatimus ja oikeusturvajärjestelyjen riittävyys

Ehdotetulla sääntelyllä ei luotaisi uusia rajoituksia, vaan jatkettaisiin tiettyjen covid-19-epidemian aikana jo tartuntatautilakiin säädettyjen yleisiä hygieniavelvoitteita ja tiettyjä rajoitustoimenpiteitä koskevan sääntelyn voimassaoloaika.

Jotta viranomainen voisi päätöstä tehdessään ottaa huomioon muuttuneen epidemiatilanteen sekä nykyiset lääketieteelliset ja epidemiologiset perusteet rajoitustoimenpiteistä päätettäessä, tulee lainsäädäntöä tältä osin muuttaa. Sääntelyä muutettaisiin muuttuneen epidemiatilanteen sekä kasvaneen rokotuskattavuuden perusteella johdosta siten, että elinkeinotoimintaa voimakkaimmin rajoittavien määräysten antaminen alueellisten toimijoiden päätöksellä olisi mahdollista vain tiukoin epidemiologisin kriteerein tilanteessa, jossa terveydenhuollon kantokyky uhkasi kuormittua covid-19-taudin vuoksi vakavasti – ja siten vaarantaa myös ihmisten hengen ja terveyden.

Tartuntatautilain nojalla tehtyihin päätöksiin on mahdollista hakea muutosta tartuntatautilain 90 §:n perusteella, eli valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (818/2019) säädetään.

Ehdotettu muutos voisi osaltaan parantaa ravitsemistoimintaohjeistavien toimijoiden oikeusturvaa, sillä ravitsemistoimintaa koskeviin rajoituksiin olisi toimivallan siirtyessä valtioneuvostolta alueellisille viranomaisille mahdollista hakea muutosta tartuntatautilain 90 §:n nojalla. Muilta osin ehdotetulla sääntelyllä ei ole vaikutuksia voimassaolevaan muutoksenhaku-oikeuteen.

Rajoitusperusteen hyväksyttävyyys

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Perustuslakivaliokunnan mukaan terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen nyt meneillään olevan covid-19-epidemian aikana on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta erittäin painava peruste, jolla on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään ja turvata myös pandemian oloissa jokaiselle riittävät terveystalvelut sekä edistää väestön terveyttä (perustuslain 19 §:n 3 momentti). Tällainen peruste oikeuttaa valiokunnan mukaan poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomaistoimia (PeVL 7/2020 vp s. 3, PeVM 2/2020 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on kuitenkin korostettu, että

perusoikeusrajoitus ei voi olla tarkoitukseensa soveltuva ja siten välttämätön, jos sillä ei edes periaatteessa voida saavuttaa sen perusteena olevaa hyväksyttävää tavoitetta (PeVL 20/2020 vp, PeVM 11/2020 vp, s. 5, ks. myös PeVL 40/2017 vp, s. 4, PeVL 55/2016 vp, s. 4-5 ja PeVL 5/2009 vp, s. 3/II).

Vaikka covid-19-epidemian aikana tehtyjen rajoitusten taustalla on sinänsä painava ja yhteiskunnallisen tarpeen edellyttämä hyväksyttävä peruste, niin perustuslakivaliokunta on tartuntatautilain muutoksia koskevassa käytännössään edellyttänyt, että kunkin rajoitustoimenpiteen välttämättömyyttä tulee arvioida erikseen ja yksityiskohtaisesti ja täten perustella juuri ehdotettujen toimenpiteiden välttämättömyys (PeVL 14/2020 vp, s. 5). Samalla on tarkasteltava myös perusoikeuksien kannalta vähemmän rajoittavia muita sääntelyvaihtoehtoja (ks. PeVL 14/2020 vp, s. 5 ja siinä oleva viittaus PeVM 14/2020 vp). Nyt ehdotettu sääntelyn jatkaminen on edellä todetusti säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella ja täyttää rajoitustoimenpiteiden säätämisen välttämättömyydelle ja hyväksyttävyydelle asetetut ehdot.

Sääntelyn välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus sekä voimassaoloaika

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Perustuslakivaliokunta on käsitellessään hallituksen esitystä laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 25/2020 vp) todennut, että lakiehdotuksen taustalla on hyvin painavia perusoikeuksiin kiinnittyviä perusteita. Perustuslakivaliokunnan mukaan terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen nyt meneillään olevan koronavirusepidemian aikana on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta erittäin painava peruste, jolla on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään ja turvata myös pandemian oloissa jokaiselle riittävät terveyspalvelut sekä edistää väestön terveyttä (perustuslain 19 §:n 3 momentti). Tällainen peruste oikeuttaa valiokunnan mukaan poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomais toimia (PeVL 7/2020 vp s. 3, PeVM 2/2020 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on kuitenkin korostettu, että perusoikeusrajoitus ei voi olla tarkoitukseensa soveltuva ja siten välttämätön, jos sillä ei edes periaatteessa voida saavuttaa sen perusteena olevaa hyväksyttävää tavoitetta (PeVL 20/2020 vp, PeVM 11/2020 vp, s. 5, ks. myös PeVL 40/2017 vp, s. 4, PeVL 55/2016 vp, s. 4—5 ja PeVL 5/2009 vp, s. 3/II).

Jos sääntelyn voimassaolo päättyisi kokonaan 30.6.2022, viranomaisilla ei olisi mahdollisuutta oikeudellisesti sitovalla tavalla rajoittaa epidemian leviämistä ravintola- ja muussa elinkeino- sekä harrastustoiminnassa muutoin kuin voimassaolevan 58 §:n nojalla. Keinovalikoiman puuttuminen voisi covid-19-epidemian pahentuessa, uusien virusmuunnosten ilmaantuessa tai mikäli covid-19-rokotusten teho vaikeaa covid-19-tautia vastaan yllättäen heikkenisi, vaarantaa sekä ihmisten hengen ja terveyden että terveydenhuollon kantokyvyn. Tällöin viranomaisten käytössä ei olisi riittävästi ennakkollisia, oikea-aikaisia ja tehokkaita toimia covid-19-epidemian leviämisen ja vaikeasta covid-19-infektiosta ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Keinovalikoiman käyttöönotto edellyttäisi tällaisessa tilanteessa

uusien säännösten säätämistä, joka voisi nopeimmillaankin viedä useita viikkoja. Näiden viikkojen aikana epidemia olisi saattanut jo levitä merkittävästi ennen kuin riittäviä keinoja voitaisiin ottaa jälleen käyttöön –tällöin pahimmassa tapauksessa terveydenhuollon kantokyky olisi saattanut useilla alueilla jo vaarantua ja ylikuormittua, mikä epidemian lisäksi saattaisi osaltaan aiheuttaa uhan ihmisten hengelle ja terveydelle. Koska myös sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta on perusteltua, että lievemmat keinot ovat täysimääräisesti käytössä ennen voimakkaampia rajoitustoimia, on perusteltua, että myös suoraan lain nojalla sovellettavat vaikutuksiltaan melko vähäisiä hygieniatoimia koskevat säännökset ovat edelleen voimassa myös 1.7.2021 alkaen (ks. HE 245/2020 vp s. 119-120). Valtioneuvosto ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntötoimiin, jos edellytyksiä sääntelyn voimassaololle ei enää olisi.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 44/2020 vp) katsonut, että covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettävien rajoitustoimenpiteiden voimassaolo on ajallisesti rajattava vain välttämättömään. Loppuvuoden epidemiatilannetta ei voida tässä vaiheessa enustaa riittävän tarkasti, jotta voimassaolon jatkamisen osalta olisi täysin aukottomasti osoitettavissa niiden voimassaolon välttämättömyys vielä joulukuussa 2022. On kuitenkin otettava huomioon, että voimakkaammin perusoikeuksiin puuttuvien säännösten soveltamiskynnys on korkea, jolloin säännösten voimassaolo ei itsessään merkitse rajoitustoimenpiteiden käyttöönottoa. Mikäli epidemiatilanne pysyisi syksyllä ja talvella 2022 maltillisena, ei voimakkaasti rajoittavia toimenpiteitä voitaisi ottaa käyttöön, sillä niiden käyttöönotto edellyttäisi terveydenhuollon vakavan ja ihmisten henkeä ja terveyttä vaarantavan kuormittumisen lisäksi sitä, että toimenpiteet ovat välttämättömiä epidemian leviämisen ehkäisemiseksi.

Yleisten hygieniavelvoitteiden voimassaoloajan jatkaminen on edelleen perusteltua 31.12.2022 saakka, sillä covid-19-epidemia ei ole vielä ohi ja esimerkiksi käsi pesemällä ja huolehtimalla turvaväleistä sekä hyvästä ilmanvaihdosta voidaan edelleen tehokkaasti ehkäistä tartuntoja ja siten vähentää riskiä terveydenhuollon palvelujen ylikuormittumisesta. Yleisillä hygieniavelvoitteilla voidaan ehkäistä hyvin myös muita tartuntatauteja ja hengitystieinfektioita, jotka voisivat kuormittaa terveydenhuoltoa ja vaarantaa myös ihmisten terveyden ja hengen. Covid-19-epidemian vuoksi säädetyt määräaikaisesti voimassaolevat hygieniavelvoitteilla voidaan ehkäistä tehokkaasti myös esimerkiksi yleisvaarallisia influenssataartuntoja, millä on nykyisessäkin epidemiatilanteessa erityistä merkitystä erityisesti tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiiden ihmisten terveyden ja hengen suojelemisessa sekä yleisesti myös terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaamisessa.

Päätöksiä tekevillä viranomaisilla on velvollisuus arvioida mahdollisen rajoittavan päätöksen suhdetta perusoikeuksiin. Viranomaisella on päätöstä tehdessään velvollisuus arvioida päätöksen oikeasuhtaisuutta ja välttämättömyyttä suhteessa päätöksen tavoitteeseen ja päätöksellä suojeltaviin oikeushyviin. Oikeasuhtaisuuden arviointi sisältää myös viranomaisen velvollisuuden arvioida päätöksestä syntyvien hyötyjen suhdetta myös päätöksestä mahdollisesti seuraaviin haitallisiin vaikutuksiin. Nämä seikat osaltaan turvaavat sitä, ettei laisakaan säädetyt perusoikeuksiin puuttuvia toimivaltuuksia voida käyttää ilman asiallisia ja välttämättömiä perusteita.

Nyt ehdotettujen määräaikaisten säännösten voimassaoloajaksi on esitetty kuutta kuukautta. Voimassaoloajan rajoittaminen kuuteen kuukauteen olisi perusteltua, sillä mahdollisessa epidemiatilanteen pahenemisvaiheessa nyt ehdotetuilla toimivaltuuksilla voidaan todistetusti nopeasti ja tehokkaasti ehkäistä vakavan covid-19-taudin leviämistä ja siten minimoida siitä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen syntymistä; kuten terveydenhuollon vakavaa kuormitusta, joka voisi vaarantaa terveydenhuollon toiminnan myös muiden kuin covid-19-taudin hoidon näkökulmasta. Tällaisella kuormittumisella voisi olla vakavia seurauksia ihmisten terveydelle ja hengelle esimerkiksi tilanteessa, jossa covid-19-taudin aiheuttaman terveydenhuollon kuormituksen vuoksi jouduttaisiin siirtämään henkilökuntaa ja resursseja vakavaa covid-19-tautia sairastavien hoitamiseen ja ajamaan sen vuoksi väliaikaisesti joitakin terveydenhuollon palveluja. Tämä voisi esimerkiksi viivästyttää diagnoosin saamista, millä voisi olla erityisesti yksilön kannalta merkittäviä vaikutuksia hänen sairautensa lääketieteelliseen ennusteeseen.

Rajoittaviin toimenpiteisiin oikeuttavien säännösten soveltamiskynnys olisi hyvin korkea, minkä vuoksi perusoikeuksiin puuttuvia rajoitustoimenpiteitä ei voitaisi ottaa käyttöön ilman, että rajoittamiselle olisi olemassa välttämättömät ja hyväksyttävät perusteet. Esimerkiksi pelkkä covid-19-taudin ilmaantuvuuden ja tartuntojen määrän nopea kasvaminen ei mahdollistaisi rajoituspäätösten tekemistä, ellei covid-19-tauti samalla kuormittaisi terveydenhuollon toimintaa niin vakavasti, että kuormittuminen uhkaisi väestön terveyttä ja henkeä. Näin ollen esityksellä ja siihen liittyvillä säännöksillä ei itsessään rajoitettaisi elinkeinotoimintaa, vaan ehdotettu sääntely mahdollistaisi tartuntatautien torjuntaa toteuttaville viranomaisille tiettyjä työkaluja tilanteessa, jossa niiden olisi välttämätöntä ryhtyä toimenpiteisiin terveydenhuollon palvelujen riittävyyden ja siten alueen väestön hengen ja terveyden turvaamiseksi. Esityksen tarkoituksena ei siis ole, että esitettyjä rajoituksia käytettäisiin varmuudella enää syksyn ja talven 2022 aikana. Esityksen tavoitteena on sen sijaan varmistaa, että rajoituksia voidaan ottaa käyttöön siinä mahdollisessa tilanteessa, jossa rajoitukset ovatkin välttämättömiä.

Virusmuunnokset voivat saada aikaan vakavien tautitapausten lisääntymistä ja aiheuttaa sairaala- ja tehohoidon kapasiteetin nopeaakin ylikuormittumista. Kapasiteetin ylikuormittuminen aiheuttaa paitsi koronatartunnan saaneiden hoidon vaarantumisen, myös muista sairauksista kärsivien hoidon viiveitä ja hoidon laadun huomattavaa heikkenemistä. Voimassaolon jatkaminen vuoden loppuun on oikeasuhtaista, sillä toimenpiteiden käyttöönotto edellyttäisi terveydenhuollon vakavan kuormittumisen uhan lisäksi sitä, että toimenpiteet olisivat välttämättömiä vakavasta covid-19-taudista ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.

Oikeasuhtaisuuden osalta huomionarvoista on se, että voimassaolon jatkamisella ei ole merkittäviä itsenäisiä oikeusvaikutuksia perusoikeuksiin tilanteessa, jossa epidemiatilanne pysyisi maltillisena, sillä perusoikeuksia rajoittavia toimia ei voitaisi ottaa käyttöön. Sen sijaan tilanteessa, jossa epidemia yllättäen pahenisi tai tulisi uusia virusvariantteja, jotka aiheuttaisivat merkittävän uuden uhan ihmisten hengelle ja terveydelle, tarvittaisiin nopeasti keinoja epidemian leviämisen ehkäisemiseksi ja muiden perusoikeuksien turvaamiseksi. Tällöin ihmisten

hengen ja terveyden suojeleminen sekä riittävästä terveydenhuollon palveluista huolehtiminen edellyttäisi viranomaisilta nopeita, ennakoivia ja riittäviä toimia epidemian leviämisen ehkäisemiseksi, joita ei olisi käytössä, mikäli voimassaoloaikaa ei jatkettaisi. Näin ollen perusoikeuksien turvaamisenkin näkökulmasta on perusteltua jatkaa säännösten voimassaoloaikaa 31.12.2022 saakka.

Voimassaolon jatkamista 31.12.2022 saakka on myös pidettävä välttämättömänä, sillä covid-19-pandemia on osoittanut arvaamattomuutensa jo useaan otteeseen; epidemian aikana on nähty useita esimerkkejä tilanteista, joissa covid-19-epidemia on lähtenyt räjähdysmäisesti kasvuun sen jälkeen, kun epidemia ensin on laantunut ja rajoitustoimia on purettu. Tämä osoittaa, että paranevasta tautitilanteesta huolimatta tartuntamäärät voivat lähteä yllättäen uudelleen kasvuun ja epidemiatilanne voi pahentua lyhyessäkin ajassa merkittävästi ja aiheuttaa vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen. Covid-19-virus on myös muuntautunut ja viruksen variantteja on maailmalla ja Suomessakin ilmennyt jo useita. Uudet muuntautuneet covid-19-virukset voivat tarttua alkuperäistä virusta nopeammin ja tehokkaammin, mikä osaltaan voi aiheuttaa myös paranevassa tautitilanteessa merkittävän uhan ihmisten hengelle ja terveydelle.

Tartuntatautilain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Näin ollen tartuntatautilain tarkoittamien toimenpiteiden tulisi lähtökohtaisesti olla ennakoivia, jotta epidemian leviämistä voitaisiin tehokkaasti estää ja samalla suojella parhaalla mahdollisella tavalla ihmisten henkeä, terveyttä sekä terveydenhuollon palvelujen riittävyyttä. Siten tilanteessa, jossa covid-19-epidemia on edelleen maailmanlaajuisesti merkittävä uhka ihmisten hengelle ja terveydelle ja tilanteessa, jossa uusia virusmuunnoksia löydetään edelleen, on välttämätöntä, että viranomaisilla on laissa säädettyjä keinoja epidemian leviämisen ehkäisemiseen, mikäli epidemiatilanne Suomessa pahenisi uudelleen tai rokotteiden teho valavaa covid-19-tautia vastaan heikkenisi merkittävästi. Tällä tavoin voidaan ennakoivasti ja oikea-aikaisesti ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ihmisten hengen ja terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi. Ennakoivat ja oikea-aikaiset toimet voivat pelastaa ihmishenkiä.

Lyhyeksi määräajaksi säädettyjä rajoituksia on jouduttu useasti uusimaan, koska epidemia on kestänyt paljon alkuun odotetta pidempään. Epidemian kestosta ei voida vielä sanoa mitään varmaa ja esityksen voimassaoloajan arvioiminen liittyykin erilaisten riskien sekä etujen ja haittojen punnintaan. Jos arvioinnissa painotetaan sitä, että viranomaisilla on mahdollisuus reagoida nopeasti epidemian mahdolliseen pahenemiseen ja siitä johtuvaan terveydenhuollon kuormittumiseen, riittävän vaikuttavien rajoitusmahdollisuuksien tulisi olla voimassa ainakin siihen saakka, että lainsäädännön tarpeellisuus voitaisiin eduskunnassa loppuvuodesta 2022 uudelleen arvioida.

Yhdenvertaisuus

Voimassa olevaan sääntelyyn on liittynyt erilaisiin toimijoihin kohdistuvia erilaisia rajoituspäätöksiä, mikä on koettu erilaisten toimijoiden epäsuhtaiseksi kohteluksi ja erilaisten toimijoiden asettamiseksi erilaiseen asemaan samanlaisesta epidemiatilanteesta huolimatta. Esimerkiksi ravitsemistoimintaan liittyviä rajoitustoimenpiteitä on pidetty muun muassa liikunnanharjoittamista ja tapahtumien rajoittamiseen liittyviä kriteereitä huomattavasti lievempinä.

Nyt ehdotetuilla muutoksilla pyritään osaltaan parantamaan eri toimijoiden yhdenvertaisuutta mahdollisten rajoituspäätösten suhteen, sillä tilojen käytön edellytyksiä koskevaa sääntelyä muutettaisiin ravitsemistoiminnan asiakaspaikkamäärärajoituksia osin vastaavaksi – ja samalaista käytäntöä on noudatettu myös tartuntatautilain toistaiseksi voimassaolevan 58 §:n nojalla yleisötilaisuuksien rajoituksista päätettäessä. Ehdotettu sääntely parantaisi yhdenvertaisuutta myös siten, että alueellinen viranomainen – kunta tai aluehallintovirasto – tekisi tarvittaessa jatkossa kaikki rajoituspäätökset alueellaan, jolloin toimijoiden samanlainen kohtelu voitaisiin epidemiologisten ja lääketieteellisten edellytysten salliessa ottaa nykyistä paremmin huomioon. Samalla alueellinen viranomainen voisi nykyistä paremmin arvioida erilaisten toimenpiteiden välttämättömyyttä, oikeasuhtaisuutta ja tehokkuutta suhteessa toisiin rajoitustoimiin sekä arvioida myös erilaisten rajoitustoimien yhteisvaikutuksia suhteessa rajoitusten tavoitteisiin sekä toisaalta niistä mahdollisesti aiheutuviin haittoihin.

Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Jokainen poikkeus elinkeinovapautteen rajoittaa perusoikeuden toteutumista ja on kyettävä perustelemaan asianmukaisesti hyväksyttävällä tavalla. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt elinkeinovapauden rajoitusten rajaamista vain välttämättömään. Perustuslakivaliokunta on pitänyt mahdollisena hyvinkin pitkälle meneviä rajoituksia elinkeinovapautteen covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on korostettu, että rajoitusten tulee olla välttämättömiä (PeVL 7/2020 vp). Esimerkiksi covid-19-epidemian vuoksi tehtyjä ravintolarajoituksia koskevassa lausuntokäytännössään perustuslakivaliokunta on edellyttänyt rajoitusten rajaamista alueellisesti ja ravintolatyypeittäin vain välttämättömään. (PeVL 31/2020 vp).

Perustuslain 22 §:n mukainen julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tartuntatautilain 58 §:n, 58 a §:n, 58 c §:n ja 58 e §:n johdosta tehdyillä rajoituspäätöksillä on ollut hyvin merkittävä taloudellinen vaikutus rajoitusten kohteena olevien toimialojen liikevaihtoon ja kykyyn tarjota työpaikkoja.

Elämän ja terveyden suojaaminen sekä oikeus riittäviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin

Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena ja tavoitteena on edelleen suojata ihmisten terveyttä ja henkeä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyttä. Tartuntatautilain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Näin ollen tartuntatautilain tarkoittamien toimenpiteiden tulisi lähtökohtaisesti olla ennakoivia, jotta epidemian leviämistä voitaisiin tehokkaasti estää ja samalla suojella parhaalla mahdollisella tavalla ihmisten henkeä, terveyttä sekä terveydenhuollon palvelujen riittävyyttä. Näin ollen tilanteessa, jossa covid-19-epidemia on edelleen maailmanlaajuisesti merkittävä uhka ihmisten hengelle ja terveydelle ja tilanteessa, jossa uusia virusmuunnoksia löydetään edelleen, on välttämätöntä, että covid-19-tartuntojen leviämisen estämiseksi tarvittavat keinot ovat viranomaisten käytettävissä.

Rokotuskattavuuden lisääntymisen seurauksena vaikean sairaalahoitoa vaativan tautimuodon määrä on laskenut. Terveydenhuolto on monilla alueilla osin kuormittunut covid-19-epidemian vuoksi, mutta tehohoidon tarve on kuitenkin useilla alueilla vähentynyt. Mikäli rokotuskattavuus ja rokotteiden teho säilyvät hyvinä, on rajoittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen epätoiminnallista. Kuitenkin tartuntojen määrän nousu, uudet virusvariantit tai rokotteiden tehon heikentyminen vakavaa covid-19-tautia vastaan voisivat aiheuttaa lisääntynyttä painetta testaukseen ja tartunnan jäljitykseen sekä vuode- ja tehohoidon tarpeeseen, ja sitä kautta myös heikentää terveydenhuollon kantokykyä ihmisten henkeä ja terveyttä vaarantavalla tavalla. Tätä tulee seurata aktiivisesti ja tarvittaessa ryhtyä korjaaviin toimiin. Nyt ehdotetulla sääntelyllä mahdollistettaisiin tartuntatautien torjunnasta vastaaville viranomaisille työkaluja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden sekä ihmisten terveyden ja hengen turvaamiseen, jos covid-19-epidemia jälleen kesän jälkeen pahenisi siten, että se uhkaisi vaarantaa alueen terveydenhuollon palvelujen riittävyyden väestön henkeä ja terveyttä uhkaavalla tavalla.

Soveltaminen Ahvenanmaalla

Esityksessä tartuntatautilakiin ehdotetaan sääntelyä koskien toimenpiteitä koronavirustaudin leviämisen estämiseksi elinkeinotoiminnassa ja muussa toiminnassa kuten harrastustoiminnassa (58 b §), asiakkaille ja muille toimintaan osallistuville tarkoitettujen tilojen käytön väliaikaista asiakas- ja osallistujamäärän rajoittamista (58 a, 58 c § ja 58 e §). Ehdotetun 58 e §:n mukaan erityisesti tiettyihin liikuntaan ja vapaa-ajan viettoon liittyviin toimialoihin voidaan kohdistaa päätös asiakastilojen väliaikaisesta sulkemisesta. Lisäksi ehdotetaan vastaavia henkilöliikenteeseen liittyviä yleisiä hygieniavelvoitteita (58 e). Väliaikaisten säännösten valvonasta säädetään 59 a -59 c §:ssä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, kuntien palveluksessa olevia viranhaltijoita koskevia virkaehtosopimuksia ja kurinpitörangaistuksen määräämistä kuntien viranhaltijoille, sosiaalihuoltoa ja tietyin itsehallintolain 27 §:ssä säädetyin poikkeuksin myös terveyden- ja sairaanhoitoa. Itsehallintolain 27 §:n mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat ihmisten tarttuvia tauteja tai terveyden- ja sairaanhoidon piirissä toimivien kelpoisuusvaatimuksia.

Tartuntatautien torjunta on valtakunnan lainsäädäntövallan alaa myös Ahvenanmaalla, mutta itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan nojalla maakunta huolehtii tartuntatautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä Ahvenanmaalla. Myös Ahvenanmaan valtuuskunnan kannanotoissa todetaan, että tartuntatauteja koskevat asiat kuuluvat yksiselitteisesti valtakunnan lainsäädäntövaltaan, vaikka monet toimet Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan edellyttävätkin Ahvenanmaalle kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä.¹⁶

Hallituksen esityksessä ehdotettavat edellä mainitut velvoitteita ja rajoituksia sovellettaisiin myös Ahvenanmaan maakunnassa. Koska maakunnan hallitus tai muu maakuntalailla säädetty viranomaisen huolehtii itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan nojallattartuntatautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä Ahvenanmaalla, vastaavasti edellä mainittuja velvoitteita ja rajoituksia koskevat viranomaispäätökset (58 a §, 58 c § ja 58 e §) tekisi ja niiden valvonnasta vastaisivat Ahvenanmaan maakunnan viranomaiset.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

¹⁶ Esimerkiksi Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto 13.10.2020 nr 40/20.

Laki

laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti tartuntatautilain 91 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1221/2021 sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 a-16 e, 58 a-g, 59 a-e §, 79 §:ään uusi 3 momentti, 87 a ja 89 a § seuraavasti:

16 a §

Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa

Vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneellä ulkomaalaisella, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, on covid-19-taudin leviämisen estämiseksi oltava Suomeen saapuessaan mukanaan Euroopan parlamentin ja neuvoston kehyksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten (EU:n digitaalinen koronatodistus) myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana antaman asetuksen (EU) 2021/953 tarkoittama EU:n digitaalinen koronatodistus tai muu EU:n digitaalista koronatodistusta vastaava todistus. Rokotusta koskeva todistus voidaan kuitenkin hyväksyä vain, jos rokotus on toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 nojalla myyntiluvan tai jotka Maailman terveysjärjestö on hyväksynyt hätäkäyttölisälleen.

Jos Suomen kansalaisella tai Suomessa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella on mukanaan 1 momentissa tarkoitettu EU:n digitaalinen koronatodistus tai muu vähintään EU:n digitaalista koronatodistusta vastaava todistus, hänen ei tarvitse osallistua 16 b §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin.

Kansanterveyslain 5 §:n mukaisesta kansanterveystyöstä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän, jonka alueella maahan saavutaan, tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen vastaa 1 momentissa sekä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen todistusten tarkastamisesta käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa harkitsemassaan epidemian torjunnan näkökulmasta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa covid-19-epidemian torjumiseksi. Kyseinen viranomainen voi sopia todistusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi, jos se on tarpeen kunnan tai kuntayhtymän muiden lakisääteisten

tehtävien hoitamisen sekä siirretyn tehtävän vaatimien henkilöstövoimavarojen riittävyyden turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle tai sen tehtävää hoitavalle henkilölle. Todistus voidaan tarkastaa myös digitaalisesti. Mainitun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamastaan paikasta todistuksen tarkastamiseksi. Poistumista koskeva kieltä saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

Ulkomaalaisen maahantulon epäämisestä säädetään henkilöiden liikkumisesta rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/399, ulkomaalaisen käännättämisestä ulkomaalaislaissa ([301/2004](#)) ja kokonaisharkinnasta ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentissa.

16 b §

Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta ja hän ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa kunta on järjestänyt covid-19-testauksen, hänen on osallistuttava siellä järjestettävään covid-19-testiin. Jos henkilö ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa ei ole järjestetty covid-19-testausta, hänen on välittömästi ja kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa Suomeen saapumisestaan osallistuttava covid-19-testiin. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettut covid-19-testit.

Velvollisuutta osallistua 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin ei kuitenkaan ole henkilöllä, jolla on Suomeen saapuessaan mukanaan luotettava todistus vähintään 14 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta ensimmäisestä covid-19-rokoteannoksesta.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamaltaan covid-19-testauspaikalta 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin osallistumisen varmistamiseksi. Poistumista koskeva kieltä saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

16 c §

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Edellä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettua todistusta tai 16 b §:ssä tarkoitettua covid-19-testiä ei kuitenkaan edellytetä:

- 1) henkilökohtaista koskemattomuutta nauttivilta ulkovaltojen edustustojen tai kansainvälisten valtioidenvälisten järjestöjen jäseniltä ja heidän perheenjäseniltään eikä muualle kuin Suomeen akkreditoitujen diplomaatti- tai virkapassin haltijoilta heidän kulkiessaan Suomen kautta virkapaikalleen tai kotimaahansa;
- 2) kuljetus- tai logistiikka-alalla toimivilta matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajilta, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöiltä heidän työtehtävissään eikä vaihtomiehistöiltä heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä;
- 3) henkilöiltä, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta;
- 4) lentoliikenteessä matkustavilta, jos he eivät poistu lentoasemalta;
- 5) Suomen ja Norjan rajalla toimivilta tulliviranomaisilta välttämättömissä virkatehtävissä.

16 d §

Neuvontavelvollisuus

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen on annettava Suomeen saapuville neuvontaa terveysturvallisista toimintatavoista ja covid-19-testauksesta sekä vastattava tartuntatautilakia ja menettelyjä koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

16 e §

Saamelaisten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus

Edellä 16 a–16 c §:ssä säädettyä ei sovelleta saamelaisiin heidän harjoittaessaan elinkeinoaan ja kulttuuriaan saamelaisten kotiseutualueella.

58 a §

Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen vaikeasta covid-19-infektiosta johtuvien haittojen ehkäisemiseksi

Sen lisäksi, mitä elintarvikelaissa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä säädetään, majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 1 §:n 1 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettun ravitsemistoiminnan harjoittajan on huolehdittava yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta sekä siitä, että asiakkailta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen, ja annettava asiakkaille riittävän etäisyyden ylläpitämistä ja käsien puhdistamista koskevat toimintaohjeet. Ravitsemistoiminnan harjoittajien tulee huolehtia

siitä, että asiakkaiden saapuminen ja oleskelu järjestetään yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi riittävän väljästi, asiakaspaikat sijoittuvat riittävän etäälle toisistaan ja tartuntariski pidetään ravitsemisliikkeen toiminnassa mahdollisimman pienenä.

Jos on ilmeistä, että 58 a §:n 1 momentissa tarkoitetut ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 58 c §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan ravitsemistoiminnan harjoittajia velvoittavan päätöksen asiakkaiden saapumiseen ja oleskeluun, asiakaspaikkojen sijoittamiseen sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämiseen ja musiikin soittamisen rajoittamiseen liittyvistä tarkemista velvoitteista sekä sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärään liittyvistä rajoituksista.

Jos on ilmeistä, että edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 58 c §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan ravitsemistoiminnan harjoittajia velvoittavan päätöksen, jonka mukaan ravitsemisliikkeen on lyhennettävä aukiolo- ja anniskeluaikaansa.

Sellaisten ravitsemisliikkeiden, joiden pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota yleisölle maksusta elintarvikelaissa tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetussa elintarvikehuoneistossa alkoholijuomia, asiakasmäärää ei saa rajoittaa enemmän kuin 50 prosenttia ravitsemisliikkeen suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä, joka on mainittu tilaa tai sen osaa koskevassa alkoholilain (1102/2017) 18 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetussa anniskeluluvassa tai, jos ravitsemisliikkeellä ei ole anniskelulupaa, rakennusten paloturvallisuudesta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 b §:n nojalla ja rakennuksen käyttöturvallisuudesta mainitun lain 117 d ja 117 k §:n nojalla annettujen säännösten tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön mukaisesti hyväksytyssä rakennussuunnitelmassa eikä aukioloa saa kieltää kello 5:n ja 18:n välisenä aikana. Muiden ravitsemisliikkeiden asiakasmäärää ei saa rajoittaa enemmän kuin 25 prosenttia edellä tarkoitetuissa säännöksissä tarkoitetusta suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä eikä aukioloa saa kieltää kello 5:n ja 21:n välisenä aikana. Alkoholijuomien anniskelua ei saa kieltää kello 9:n ja 17:n välisenä aikana. Jos ravitsemisliikkeen pääasiallinen ravitsemistoiminta eri ajankohtina vaihtelee, sovelletaan sen toimintaan kunakin ajankohtana sitä rajoitusta, johon sen ravitsemistoiminta kyseisenä ajankohtana liittyy.

Edellä 2-4 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos se on välttämätöntä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet ja rajoitukset täydentävät

kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita ja rajoituksia.

Ravitsemistoiminnan harjoittajan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa toimintaansa ja sisä- ja ulkotilojensa käyttöön säädetyt velvollisuudet ja rajoitukset. Suunnitelma on pyynnöstä esitettävä aluehallintovirastolle ja majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 11 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua valvontaa suorittavalle poliisille. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä liikkeessä asiakkaiden nähtävillä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset velvoitteiden ja rajoitusten toteuttamista koskevan suunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja nähtävänä pitämisestä.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöstöravintolatoimintaa eikä ruoan tai juoman myymistä ravitsemisliikkeestä muualla nautittavaksi. Mitä 3 momentissa säädetään aukioloaikojen rajoituksista, ei koske Suomen ja ulkomaiden välillä tai ulkomailla kulkevassa vesi- tai ilma-aluksessa eikä polttonesteiden jakeluaseman yhteydessä toimivia ravitsemisliikkeitä.

Päätöksen tehneen viranomaisen on tarkoin seurattava, ovatko 58 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen rajoitusten edellytykset edelleen voimassa. Jos edellytykset eivät enää täyty, on viranomaisen viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin 58 a §:n ja siihen liittyvien päätösten kumoamiseksi. Jos 58 a §:n 2–4 momentin nojalla määrätyt rajoitukset eivät enää ole välttämättömiä joillain alueilla tai määrättyssä laajuudessa, viranomaisen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen muuttamiseksi tai kumoamiseksi.

58 b §

Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietynä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitettujen toimijain on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkailta ja osallistujilta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan. Edellä tässä pykälässä säädetty velvollisuudet koskevat seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Tässä pykälässä säädetty velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Tässä pykälässä säädetty velvollisuudet eivät saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eivätkä ne saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Asemien, terminaalien ja muiden vastaavien sisätilojen ja rajattujen ulkotilojen, joissa matkustajat nousevat liikennevälineeseen tai poistuvat siitä, hallinnasta vastaavien toimijoiden on yhdessä liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun kuljetuspalvelun ja 3 kohdassa tarkoitetun liikennepalvelun sekä Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen palveluiden tarjoajien kanssa huolehdittava covid-19-taudin leviämisen ehkäisemiseksi tehtävistä järjestelyistä, joilla ohjataan matkustajia liikennevälineeseen siirtymisessä ja sieltä poistumisessa.

Tässä pykälässä säädettyjä velvollisuuksia ei sovelleta henkilöliikenteen liikennevälineiden matkustamiseen tarkoitettujen tilojen käyttöön. Henkilöliikennettä koskevista toimenpiteistä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi säädetään 58 d §:ssä.

58 c §

Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset vaikeasta covid-19-infektioista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 b §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos vaikeasta covid-19-infektiosta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jolla rajoitetaan toiminnan asiakas- ja osallistujamäärää sen verran kuin on välttämätöntä lähikontaktin aiheuttaman tartunnan riskin ehkäisemiseksi. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos päätöksen tekeminen on väestön terveyden vaarantavan covid-19-taudista aiheutuvan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Lisäksi päätös saadaan tehdä, jos covid-19-rokotteiden vaikuttavuus vakavaa tautimuotoa vastaan on merkittävästi heikentynyt ja päätöksen tekeminen on välttämätöntä vakavan terveyden ja hengenvaaran ehkäisemiseksi.

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana;
- 3) tilat, joita käytetään 58 e §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammatturheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

58 d §

Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua kuljetuspalvelun tarjoajaa ja tämän toimeksiannosta toimivaa liikennöitsijää, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumipaikka on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta, on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava siitä, että:

- 1) liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitettua tilaa ja pinnat puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä, että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan; ja
- 2) matkustajille tarjotaan mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien yksityiskohdista.

58 e §

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta vaikeasta covid-19-infektiosta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä vaikeasta covid-19-infektiosta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämislle erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos vaikeasta covid-19-infektiosta johtuen vähintään kaksi seuraavista välttämättömistä terveydenhuollon palveluista uhkaa kuormittua väestön terveyttä vaarantavalla tavalla:

- 1) tehohoito ja hoito tehostetun valvonnan yksikössä;
- 2) päivystyksellinen hoito, jota ilman potilaan terveydentila vakavasti vaarantuu tai on vaarassa vaarantua vakavasti sekä siihen välittömästi liittyvä hoito;
- 3) ensihoito;
- 4) synnytysten hoito;
- 5) pitkäaikaisten sairauksien vaatima välttämätön hoito, jota ilman potilaan terveydentila vakavasti vaarantuu tai on vaarassa vaarantua vakavasti;
- 6) jatkuva hoito tai lääkehoito, jota ilman potilaan terveydentila vakavasti vaarantuu tai on vaarassa vaarantua vakavasti;
- 7) sairaalan osastolla olevien potilaiden välttämätön hoito, jota ilman potilaan terveydentila vakavasti vaarantuu tai on vaarassa vaarantua vakavasti;
- 8) muu 1 – 7 kohtiin verrattava potilaan hengen turvaamiseksi tai potilaan fyysisen tai psyykkisen terveydentilan vakavan vaarantumisen estämiseksi välttämättä tarvittava tutkimus ja hoito, jota ilman potilaan terveydentila vakavasti vaarantuu tai on vaarassa vaarantua vakavasti; sekä
- 9) edellä 1 – 8 kohdissa tarkoitettuihin hoitoihin liittyvät laboratoriotutkimukset ja näytteenotto, kuvantamistutkimukset, lääkehuolto, patologis-anatomisten näytteiden otto ja tutkimus sekä muut lääketieteelliset tukipalvelut, joita ilman potilaan terveydentila vakavasti vaarantuu tai on vaarassa vaarantua vakavasti.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava sijaintialueensa kunnille ja aluehallintovirastolle 2 momentissa tarkoitettujen tilanteiden olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteiden syntymiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat ja muut vastaavat sisäliikuntatilat ja
- 2) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asi-
antuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviämisen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

58 f §

Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Edellä 58 b ja 58 c §:ssä säädetyt asiakkaalle tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa 58 b ja 58 c §:ssä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset. Suunnitelmassa tulee etukäteen vahvistaa tilan neliömetrimäärä, johon 58 c §:n 2 momentissa tarkoitettu asiakasmäärärajoitus suhteutetaan.

Edellä 58 b §:n 6 momentissa tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan tahon ja kuljetus tai liikennepalvelun palveluntarjoajan on yhteistyössä laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten

ne toteuttavat mainitussa momentissa tarkoitetut velvoitteet. Palveluntarjoajan on liitettävä suunnitelma osaksi liikenteen palveluista annetun lain 18, 58, 66 tai 129 §:n tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön nojalla laatimaansa suunnitelmaa.

Tässä pykälässä tarkoitettu suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle, aluehallintovirastolle ja Liikenne- ja viestintävirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetun suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

58 g §

EU:n digitaalisen koronatodistuksen myöntäminen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella rokotuksen saaneelle tai taudin sairastaneelle

Kunnan on myönnettävä kansanterveyslain 14 §:ssä tarkoitetulle kunnan asukkaalle, jolla on luotettava todistus toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella saadusta rokotuksesta, tämän pyynnöstä 16 a §:n 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklassa tarkoitettu EU:n digitaalinen koronarokotustodistus, jos asetuksen 8 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttyvät ja rokotus on toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 nojalla myyntiluvan tai jotka Maailman terveysjärjestö on hyväksynyt hätäkäyttölisälleen.

Kunnan on myönnettävä kansanterveyslain 14 §:ssä tarkoitetulle kunnan asukkaalle, jolla on luotettava todistus toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella sairastetusta covid-19-taudista tämän pyynnöstä 16 a §:n 1 momentissa mainitun asetuksen 7 artiklassa tarkoitettu EU:n digitaalinen covid-19-taudista parantumista koskeva todistus, jos asetuksen 7 artiklan 1 ja 2 kohdan edellytykset täyttyvät.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun todistuksen tai sen oikeaksi todistetun käännöksen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella saadusta rokotuksesta tai sairastetusta taudista on oltava suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen. Saamen kielilaissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella esitetty todistus saa olla myös saamenkielinen.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettun EU:n digitaalisen koronatodistuksen myöntämistä koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä. Kun 1 tai 2 momentissa tarkoitettu EU:n digitaalinen koronatodistus myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

59 a §

Valvonta

Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 a §:ssä, 58 b §:n 1 ja 2 momentissa, 58 c ja 58 e §:ssä sekä 58 f §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta valvovat 58 b §:n 6 momentissa, 58 d §:ssä sekä 58 f §:n 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Kunnan, aluehallintoviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä yhteistyötä valvoessaan tämän lain noudattamista.

Poliisi valvoo 58 ja 58 c §:n nojalla annettujen päätösten sekä 58 b §:n 2 momentissa asetettujen velvoitteiden noudattamista yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisen sekä yleisö- ja ihmismäärää ja etäisyyksien ylläpitoa koskevien velvollisuuksien ja rajoitusten osalta.

59 b §

Tarkastukset

Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto saavat tarkastaa 59 a §:n nojalla valvomansa toimijan tämän lain mukaisen toiminnan sekä toiminnassa käytettävät tilat.

Tarkastaja on päästettävä niihin toimipaikan tiloihin, joita velvollisuudet tai rajoitukset koskevat. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi. Lisäksi tarkastajalle on salassapitosäännösten estämättä annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen toimittamiseksi välttämättömistä asiakirjoista. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Tarkastuksessa on noudatettava hallintolain 39 §:ää. Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää tarkastuksessa ulkopuolista asiantuntijaa liikenteen palveluista annetun lain 196 §:n 4 ja 5 momentissa säädettyllä tavalla.

Kunnan terveydensuojelulain (763/1994) 7 §:n ja elintarvikelain 32 §:n nojalla toimivaltaiset viranomaiset saavat mainittujen lakien nojalla tekemiensä tarkastusten yhteydessä tarkastaa tämän lain mukaisten velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamisen. Näiden viranomaisten oikeudesta asettaa määräyksiä ja pakkokeinoja säädetään 59 d §:n 1 ja 2 momentissa.

Edellä 4 momentissa tarkoitettut viranomaiset sekä 59 d §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen saavat suorittaa tarkastuksen myös aluehallintoviraston tai Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä.

59 c §

Määräykset ja pakkokeinot

Jos 58 a §:ssä säädettyjen velvollisuuksien, 58 a §:n nojalla annetussa päätöksessä määrättyjen velvollisuuksien tai 58 b §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen niiden korjaamisesta. Jos 58 b §:n 6 momentissa tai 58 d §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, määräyksen niiden korjaamiseksi voi antaa kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto.

Aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58, 58 a, 58 c tai 58 e §:n nojalla tehdyn päätöksen noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Aluehallintovirasto ja kunta voivat lisäksi määrätä 58 f §:n 1 momentissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto 58 f §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjattavaksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määräystä annettaessa on asetettava puutteen tai epäkohdan ja toiminnan, jota määräys koskee, luonteeseen nähden kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvoitteita on rikottu olennaisesti, kunta, aluehallintovirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat määrätä kyseisen toiminnan välittömästi keskeytettäväksi ja kyseisen tilan pidettäväksi suljettuna asiakkailta tai muilta valvottuun toimintaan osallistuvilta enintään kuukauden

ajan, jos se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Jos 58 a tai 58 c §:n nojalla säädettyjä tai määrättyjä toimenpiteitä koskevia 2 momentissa tarkoitettuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvollisuuksia on rikottu olennaisesti, päätöksen tehnyt viranomais voi antaa vastaavan määräyksen, jos se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Tässä momentissa tarkoitettua määräystä ei saa kohdistaa tiloihin, joita käytetään uskonnonharjoittamiseen.

Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat asettaa 1–4 momentin nojalla annetun päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990).

Jos kunta tai aluehallintovirasto saa tarkastuksen yhteydessä tai muuten tietoonsa toisen viranomaisen 58, 58 a, 58 c tai 58 e §:n nojalla asettaman velvollisuuden tai rajoituksen merkittävän rikkomisen, sen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta velvollisuuden tai rajoituksen asettaneelle viranomaiselle. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava kunnalle, jos se saa muun lain nojalla suorittamansa tarkastuksen yhteydessä tai muuten tietoonsa, että sen valvoman toiminnan yhteydessä rikotaan merkittävästi 58 b §:ssä säädettyjä velvollisuuksia tai rajoituksia sekä ilmoitettava päätöksen tehneelle kunnalle tai aluehallintovirastolle 58 tai 58 c §:n nojalla asetetun velvollisuuden tai rajoituksen merkittävästä rikkomisesta.

Jos 58 §:n nojalla tehtyä yleisötilaisuuksia tai yleisiä kokouksia koskevaa päätöstä ei noudateta, poliisilla on oikeus estää, keskeyttää tai päättää yleisötilaisuus tai yleinen kokous. Poliisimiehellä on myös oikeus määrätä väkijoukko hajaantumaan tai siirtymään, jos yleisötilaisuus tai yleinen kokous on mainitun pykälän nojalla tehdyn päätöksen vastainen. Jollei hajaantumis- tai siirtymismääräystä noudateta, poliisimiehellä on oikeus hajottaa väkijoukko voimain keinoin sekä ottaa niskoitteleva henkilö kiinni. Poliisin tulee mahdollisuuksien mukaan rajata toimenpiteensä koskemaan vain niitä henkilöitä, joiden menettelystä väkijoukon hajottamisen tai siirtämisen tarve aiheutuu.

Poliisimiehen oikeudesta hajottaa väkijoukko, jos 7 momentissa tarkoitettu yleisötilaisuus tai yleinen kokous vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai on esteenä liikenteelle, säädetään poliisilain (872/2011) 2 luvun 9 §:ssä.

Aluehallintovirastolla, kunnalla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta 59 b §:ssä tarkoitetun tarkastuksen toimeenpanemiseksi, 59 c §:n 4 momentissa tarkoitetun toiminnan keskeyttämiseksi ja 58 g §:ssä tarkoitetun tilan sulkemiseksi.

59 d §

Toimivaltainen viranomainen kunnassa

Kunnan 59 a §:n mukaisesta valvonnasta vastaa sekä 59 b ja 59 c §:n mukaisia toimivaltuuksia käyttää kunnan tartuntatautiin torjunnasta vastaava toimielin, jollei kunta kuntalain (410/2015) nojalla toisin päättä.

Kunnanvaltuusto voi antaa 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle oikeuden siirtää 59 c §:n 1 ja 2 momentin mukaisen toimivallan edelleen kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille, muulle kunnan viranhaltijalle, kunnan toimielimelle tai kunnan toimielimen jaostolle. Kunta voi myös sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että tällainen toimivalta annetaan toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitettun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan 59 a–59 d §:n nojalla valvontaan osallistuvat viranomaiset saavat salassapitosäännösten estämättä antaa valvonnan toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot muille kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuville viranomaisille sekä muiden kuntien ja kuntayhtymien tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuville viranomaiselle.

59 e §

Oikeus saada tietoja

Aluehallintovirastolla, kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuvilla viranomaisilla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 59 a–59 d §:n mukaisen valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot siltä, johon kohdistuu 58 b tai 58 d §:ssä säädetty velvoite sekä siltä, johon on kohdistettu 58, 58 a, 58 c tai 58 e §:n nojalla päätös. Tiedot on annettava viivytyksettä ja maksutta.

79 §

Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin

--
--

Valtio vastaa kunnille ja kuntayhtymille 16 a, 16 b ja 16 d §:stä aiheutuvista kustannuksista.

87 a §

Covid-19-testin laiminlyöntiä koskeva rikkomus

Täysi-ikäinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettun velvollisuuden osallistua covid-19-testiin, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, covid-19-testin laiminlyöntiä koskevasta rikkomuksesta sakkoon.

89 a §

Virka-apu covid-19-tautia koskevien toimenpiteiden yhteydessä

Sen lisäksi, mitä 89 §:ssä säädetään, poliisilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

- 1) antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 3 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi;
- 2) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä 16 a ja 16 b §:ssä säädettyjen toimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi.

Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 3 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi.

91 §

Päätösten täytäntöönpano

Edellä 16, 57, 58, 58 a, 58 c, 58 e, 59, 60–67 ja 69–71 §:ssä tarkoitetut päätökset voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2022. Lain 16 a- 16 e, 79 a ja 89 a §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin erikseen lailla. Tämä laki on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Liite

Rinnakkaisteksti

Laki

[Kopioi säädöksen nimi tähän]

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki (30.6.2022 asti)

Ehdotus

16 a §

§

[Kopioi momentin teksti tähän]

Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneellä ulkomaalaisella, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, on covid-19-taudin leviämisen estämiseksi oltava Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus:

- 1) vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta;
- 2) hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta; tai
- 3) enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista.

Jos Suomen kansalaisella tai Suomessa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella on mukanaan todistus vähintään 7 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta hyväksytystä covid-19-rokotussarjasta tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetusta laboratoriovarmistetusta covid-19-taudista, hänen ei tarvitse osallistua 16 b §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin. Jos hänellä on mukanaan todistus hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta, hänen on osallistuttava 16 d §:ssä tarkoitettuun covid-19-testiin.

Kansanterveyslain 5 §:n mukaisesta kansanterveystyöstä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän, jonka alueella maahan saavutaan, tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen vastaa 1 momentissa sekä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen todistusten tarkastamisesta käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa harkitsemassaan epidemian torjunnan näkökulmasta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa covid-19-epidemian torjumiseksi. Kyseinen viranomainen voi sopia todistusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi, jos se on tarpeen kunnan tai kuntayhtymän muiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen sekä siirretyn tehtävän vaatimien henkilöstövoimavarojen riittävyyden turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle tai sen tehtävää

hoitavalle henkilölle. Todistus voidaan tarkastaa myös digitaalisesti. Mainitun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamastaan paikasta todistuksen tarkastamiseksi. Poistumista koskeva kieltö saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

Ulkomaalaisen maahantulon epäämisestä säädetään henkilöiden liikkumisesta rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/399, ulkomaalaisen käännättämisestä ulkomaalaislaissa (301/2004) ja kokonaisharkinnasta ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentissa.

16 b §

Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta ja hän ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa kunta on järjestänyt covid-19-testauksen, hänen on osallistuttava siellä järjestettävään covid-19-testiin. Jos henkilö ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa ei ole järjestetty covid-19-testausta, hänen on välittömästi ja kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa Suomeen saapumisestaan osallistuttava covid-19-testiin. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitettut covid-19-testit.

Velvollisuutta osallistua 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin ei kuitenkaan ole henkilöllä, jolla on Suomeen saapuessaan mukanaan 16 g §:ssä tarkoitettu luotettava todistus vähintään 14 vuorokautta ennen Suomeen saapumista saadusta ensimmäisestä covid-19-rokoteannoksesta.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitetun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyötä hoitava virkasuhteessa oleva voi kieltää henkilön poistumisen osoittamaltaan covid-19-testauspaikalta 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin osallistumisen varmistamiseksi. Poistumista koskeva kieltäminen saa olla voimassa enintään kolme tuntia.

16 c §

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Edellä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitettua todistusta tai 16 b §:ssä tarkoitettua covid-19-testiä ei kuitenkaan edellytetä:

1) henkilökohtaista koskemattomuutta nauttivilta ulkovaltojen edustustojen tai kansainvälisten valtioidenvälisten järjestöjen jäseniltä ja heidän perheenjäseniltään eikä muualle kuin Suomeen akkreditoitujen diplomaatti- tai virkapassin haltijoilta heidän kulkiessaan Suomen kautta virkapaikalleen tai kotimaahansa;

2) kuljetus- tai logistiikka-alalla toimivilta matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajilta, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöiltä heidän työtehtävissään eikä vaihtomiehistöiltä

heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävistä;

3) henkilöiltä, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta;

4) lentoliikenteessä matkustavilta, jos he eivät poistu lentoasemalta;

5) Suomen ja Norjan rajalla toimivilta tulliviranomaisilta välttämättömissä virkatehtävissä.

16 d §

Covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen

Jos Suomeen saapuneella vuonna 2006 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettua todistusta rokotussarjasta tai sairastetusta covid-19-taudista eikä hän ole saanut 16 b §:n mukaisesta covid-19-testistä positiivista testitulosta, hänen on osallistuttava covid-19-testiin aikaisintaan 72 tuntia ja viimeistään 120 tuntia maahan saapumisensa jälkeen. Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä tässä pykälässä tarkoitetut covid-19-testit.

Edellä 16 c §:ssä tarkoitettujen henkilöiden ei kuitenkaan tarvitse osallistua 1 momentissa tarkoitettuun testiin.

16 e §

Neuvontavelvollisuus

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, 16 a §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen on annettava Suomeen saapuville neuvontaa terveysturvallisista toimintatavoista ja covid-19-testauksesta sekä vastattava tartuntatautilakia ja menettelyjä koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

16 f §

Saamelaidsten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus

Edellä 16 a–16 d §:ssä säädettyä ei sovelleta saamelaisiin heidän harjoittaessaan elinkeinooaan ja kulttuuriaan saamelaisten kotiseutualueella.

16 g §

Covid-19-tautia koskeva luotettava todistus

Saadusta covid-19-rokotussarjasta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi rokotetun henkilön nimi ja syntymäaika, annettu rokote, rokotuksen antopäivä, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä rokottajan allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus. Rokotussarjalla tarkoitetaan myyntiluvassa määriteltyä rokoteannosten lukumäärää tai aikaisemmin sairastetun laboratoriovarmistetun covid-19-taudin ja yhden hyväksyttävän covid-19-rokoteannoksen yhdistelmää.

Rokotussarja on hyväksyttävä, jos se on toteutettu rokotevalmisteilla, joille Euroopan komissio on myöntänyt ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupaja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 nojalla myyntiluvan tai jotka Maailman terveysjärjestö on hyväksynyt hätäkäyttölustalleen.

Covid-19-tartunnan osoittavan testin negatiivisesta tuloksesta annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi testatun henkilön nimi ja syntymäaika, testauksessa käytetty diagnostinen metodi, näytteenottoaika sekä todistuksen antanut laboratorio, terveydenhuollon viranomainen tai muu kansallinen viranomainen.

Sairastetusta covid-19-taudista annettua todistusta voidaan pitää luotettavana, jos siitä käy ilmi henkilön nimi ja syntymäaika, sairastumisen ajankohta, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä lääkärin allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettujen todistusten tai sen oikeaksi todistetun käännöksen on oltava suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen. Saamen kielilaisissa (1086/2003) tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella esitetty todistus saa olla myös saamenkielinen.

Euroopan unionin digitaalisesta covid-19-todistuksesta säädetään kehyksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten (EU:n digitaalinen koronatodistus)

myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/953.

Edellä 16 a §:n 3 momentissa tarkoitetun kunnan ja kuntayhtymän palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla on oikeus saada tieto henkilön esittämän todistuksen sisällöstä, käsitellä henkilön antamia 1–4 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja sekä tehdä 39 §:ssä tarkoitettuun tapauskohtaiseen rekisteriin merkintä 16 a §:n 1 momentissa tarkoitetun todistuksen mukanaolosta, jos käsittely on välttämätöntä 16 a–16 e §:ssä säädettyjen tehtävien vuoksi.

4 a luku

Covid-19-tartuntaketjujen katkaisua tehostava tietojärjestelmä koronavirukselle mahdollisesti altistuneiden tavoittamiseksi

43 a §

Tietojärjestelmän toteuttaminen

Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos tarjoaa ja hyväksyy mobiilisovelluksesta ja siihen liittyvästä taustajärjestelmästä koostuvan tietojärjestelmän koronavirukselle mahdollisesti altistuneiden tavoittamiseksi ja ylläpitää sitä. Mobiilisovellus on käyttäjälleen maksuton ja sen käyttö on vapaaehtoista.

Tietojen käyttö ja siirto mobiilisovelluksen ja taustajärjestelmän välillä edellyttää käyttäjän suostumusta. Suostumus annetaan sovelluksessa. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoituksiin mobiilisovelluksella siirrettyjä tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa. Suostumuksesta on myös käytävä ilmi, ettei sitä ole annettu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaspalvelutilanteessa eikä viranomaismenettelyssä. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa poistamalla sovelluksen käytöstä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimii tietojärjestelmän yhteydessä tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn osalta rekisterinpitäjänä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vastaa tietojärjestelmän toiminnasta sekä tietoturvallisuuden hyväksymisestä ja voi asettaa tietojärjestelmälle tarkempia toiminnallisia ja teknisiä vaatimuksia sekä tietoturva-vaatimuksia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on huolehdittava, että tietojärjestelmä on käytössä vain niin kauan kuin se on tarpeellista covid-19-tartuntaketjujen katkaisemiseksi.

43 b §

Kansaneläkelaitoksen tehtävät taustajärjestelmän ylläpidossa

Kansaneläkelaitos vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lukuun taustajärjestelmän ylläpidosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemällä tavalla.

43 c §

Tietojärjestelmän käytön yhteydessä tapahtuva henkilötietojen käsittely

Tietojärjestelmän käytön yhteydessä saadaan henkilötietoja käsitellä covid-19-tartuntaketjujen katkaisemiseksi ja sovellusta käytävien sekä tartunnalle mahdollisesti altistuneiden henkilöiden tavoittamiseksi ja informoimiseksi sekä covid-19-epidemian seurannan ja tietojärjestelmän toiminnan arvioinnin kannalta tarpeellisiin tilastollisiin tarkoituksiin tässä luvussa säädetyllä tavalla. Henkilötietoja saa käyttää ainoastaan tämän luvun mukaisiin tarkoituksiin, eikä niitä saa käyttää poliisitutkinnassa, esitutkinnassa, oikeudenkäynnissä tai muussa lainvalvontaan liittyvässä tarkoituksessa. Tietoja ei myöskään saa käyttää 60 §:n mukaisessa päätöksenteossa yksinomaisena perusteena eikä muussa covid-19-tartuntaa koskevaan hoitopäätökseen liittymättömässä julkisen vallan käytössä.

Tietojärjestelmän käytön yhteydessä saadaan käsitellä seuraavia henkilötietoja:

- 1) käyttäjän pseudonyymiset tunnistheet;
- 2) käyttäjän kohtaamien toisten käyttäjien pseudonyymiset tunnistheet ja näihin kohtauksiin liittyvät tarpeelliset tiedot niiden kestosta ja ajankohdasta sekä mobiililaitteen bluetooth-signaalin voimakkuudesta;
- 3) tartunnastaan ilmoittaneen käyttäjän pseudonyymiset tunnistheet;
- 4) käyttäjän saama tieto mahdollisesta altistumisestaan;

5) käyttäjän 43 e §:n 1 momentissa tarkoitettun yhteydenottopyynnön yhteydessä ilmoittamat nimi, puhelinnumero, kotikunta ja tarvittaessa tilapäinen asuinpaikka ja oiretiedot;

6) 43 i §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tieto tietojärjestelmän rajat ylittävään käyttöön liittyvistä maista.

Edellä 2 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettut tiedot saadaan tallentaa käyttäjän mobiililaitteeseen. Taustajärjestelmään saadaan tallentaa mainitun momentin 3 ja 6 kohdassa tarkoitettut tiedot mahdollisesti tartunnalle altistuneiden mobiilisovelluksen käyttäjien tavoittamiseksi ja 5 kohdassa mainitut tiedot luovutettaviksi kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksikölle sekä Ålands hälso- och sjukvård -nimiselle viranomaiselle 43 e §:n mukaisesti.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut tiedot on poistettava ja tuhottava 21 vuorokauden kuluessa niiden tallentamisesta. Tiedot on kuitenkin poistettava ja tuhottava viimeistään, kun tietojärjestelmä poistetaan 43 a §:n 5 momentin mukaisesti käytöstä.

43 d §

Poikkeus 22 §:ssä säädetystä ilmoitusvelvollisuudesta

Poiketen siitä, mitä 22 §:ssä säädetään, tässä luvussa tarkoitettun mobiilisovelluksen käyttäjän ei tarvitse ilmoittaa tietojärjestelmän avulla saamiaan tietoja lääkärille.

43 e §

Tietojärjestelmästä saatujen mahdollista altistumista koskevien tietojen käsitteleminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksiköille sekä Ålands hälso- och sjukvård -nimiselle viranomaiselle 43 c §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tarpeelliset tiedot, jotta terveydenhuollon toimintayksikkö voi ottaa yhteyttä mahdollisesti altistuneeseen hoidon tarpeen tai muiden covid-19-epidemian torjuntatyön kannalta tarpeellisten toimenpiteiden arvioimiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhteydenottoa varten ilmenevät tiedot mahdollisesta altistumisesta voidaan tallentaa kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksikön perustamaan väliaikaiseen rekisteriin 1 momentissa tarkoitettua yhteydenottoa varten. Tieto on poistettava ja tuhottava rekisteristä viivytyksettä, kun se ei ole enää välttämätön tähän tarkoitukseen.

43 f §

Taustajärjestelmän ylläpidon ohjaus

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja seuraa Kansaneläkelaitosta 43 b §:ssä tarkoitettua tehtävän toimeenpanossa.

43 g §

*Tietojärjestelmän tietoturvallisuuden arvioi-
minen*

Liikenne- ja viestintävirasto arvioi tietojärjestelmän tietoturvallisuuden ennen sen käyttöönottoa viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain (1406/2011) mukaisesti.

43 h §

Valvonta

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto valvoo tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolla on oikeus tehdä valvonnan edellyttämää tarkastuksia ja tarkastajalla on oikeus päästä tiloihin, jotka ovat merkityksellisiä valvonnan kannalta ja joissa säilytetään valvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastusta toteutettaessa on noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään tarkastuksen toteuttamisesta.

Tarkastuksessa on esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi. Lisäksi tarkastajalle on annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen toimittamiseksi välttämättömistä asiakirjoista.

43 i §

Tietojärjestelmän rajat ylittävän käytön yhteydessä tapahtuva henkilötietojen käsittely

Tietojärjestelmän käytön yhteydessä saadaan henkilötietoja käsitellä myös rajat ylittävään tietojen vaihtoon muiden Euroopan unionin (EU) jäsenvaltion, Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion tai Sveitsin kansallisten koronavirustaudille mahdollisesti altistuneiden tavoittamiseen käytettyjen mobiilisovellusten ja niiden taustajärjestelmien välillä täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2019/1765 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse rajat ylittävästä tietojenvaihdosta kansallisten mobiililaitteissa käytettävien kontaktien jäljitys- ja varoitussovellusten välillä COVID-19-pandemian torjumiseksi tehdyn komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2020/1023, jäljempänä täytäntöönpanopäätös, 1 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitetun yhdyskäytäväpalvelun kautta.

Terveys- ja hyvinvoinnin laitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 43 c §:n 2 momentin 3 ja 6 kohdassa tarkoitetut tarpeelliset tiedot täytäntöönpanopäätöksen 7 a artiklan 4 kohdassa tarkoitetulle toisen EU:n jäsenvaltion, Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion tai Sveitsin nimetylle kansalliselle viranomaiselle tai viralliselle elimelle koronavirukselle mahdollisesti altistuneiden henkilöiden tavoittamiseksi. Tiedot luovutetaan täytäntöönpanopäätöksen 1 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitetun yhdyskäytäväpalvelun kautta.

Henkilötietojen luovuttaminen 2 momentin mukaisesti edellyttää käyttäjän suostumusta. Suostumus annetaan sovelluksessa. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoituksiin tietoja voidaan luovuttaa ja käyttää. Suostumuksesta on myös käytävä ilmi, ettei sitä ole annettu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaspalvelutilanteessa eikä viranomaismenettelyssä.

58 a §

Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen tartuntataudin leviämisen estämiseksi

Sen lisäksi, mitä elintarvikelaissa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä säädetään, majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetun lain (308/2006) 1 §:n 1 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetun ravitsemistoinnin harjoittajan on huolehdittava yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta sekä siitä, että asiakkailta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen, ja annettava asiakkaille riittävän etäisyyden ylläpitämistä ja käsien puhdistamista koskevat toimintaohjeet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta, käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä sekä asiakkaille annettavien toimintaohjeiden antamisesta.

Ravitsemistoiminnan harjoittajien tulee huolehtia siitä, että asiakkaiden saapuminen ja oleskelu järjestetään yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi riittävän väljästi, asiakaspaikat sijoittuvat riittävän etäälle toisistaan ja tartuntariski pidetään ravitsemisliikkeen toiminnassa mahdollisimman pienenä. Jos yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin tietyillä alueilla sijaitsevien ravitsemisliikkeiden asiakkaiden saapumiseen ja oleskeluun, asiakaspaikkojen sijoittamiseen sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämisen ja musiikin soittamisen rajoittamiseen liittyvistä velvoitteista sekä sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärään liittyvistä vaatimuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa sellaisten ravitsemisliikkeiden, joiden pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota yleisölle maksusta elintarvikelaissa tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettussa elintarvikehuoneistossa alkoholijuomia, asiakasmäärää enintään 67 prosenttia ravitsemisliikkeen suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä, joka on mainittu tilaa tai sen osaa koskevassa alkoholilain (1102/2017) 18 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettussa anniskeluluvassa tai, jos ravitsemisliikkeellä ei ole anniskelulupaa, rakennusten paloturvallisuudesta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 b §:n nojalla ja rakennuksen käyttöturvallisuudesta mainitun lain 117 d ja 117 k §:n nojalla annettujen säännösten tai

Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön mukaisesti hyväksytyssä rakennus-suunnitelmassa. Muiden ravitsemisliikkeiden asiakasmäärää voidaan rajoittaa enintään 50 prosenttia edellä tarkoitetuissa säännöksissä tarkoitetusta suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä. Jos ravitsemisliikkeen pääasiallinen ravitsemistoiminta eri ajankohtina vaihtelee, sovelletaan sen toimintaan kunakin ajankohtana sitä rajoitusta, johon sen ravitsemistoiminta kyseisenä ajankohtana liittyy. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista asiakasmäärien rajoituksista ja niiden kohdentumisesta.

Ravitsemisliikkeen on lyhennettävä aukiolo- ja anniskeluaikaa, jos se on välttämätöntä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi eivätkä ravitsemisliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamistoimenpiteet, hygieniaohteet, asiakaspaikkojen järjestely ja muut toimenpiteet ole riittäviä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tässä momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä antaa tarkempia säännöksiä ravitsemisliikkeen aukioloa kello 18:n ja 5:n välisenä aikana ja anniskelua kello 17:n ja 9:n välisenä aikana koskevista rajoituksista sekä siitä, millaisissa ravitsemisliikkeissä kyseisiä rajoituksia on noudatettava.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu asiakasmäärän rajoitus saa ravitsemisliikkeessä, jonka pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota alkoholijuomia, olla suurempi kuin 50

prosenttia ja muussa ravitsemisliikkeessä suurempi kuin 25 prosenttia ja 3 momentissa tarkoitettu rajoitus saa koskea aukioloaikaa ennen kello 23:a ja anniskeluaikaa ennen kello 22:ta vain, jos tartuntataudin leviämisen estäminen on valtakunnallisesti epidemian nopean kiihtymisen tai muuntuneen viruksen leviämisen uhan vuoksi välttämätöntä ja alueella todetaan muuntuneen viruksen väestöleviämistä tai tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Edellä 2–4 momentin nojalla säädettyjen rajoitusten on oltava välttämättömiä yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi niillä alueilla ja ravitsemisliikkeissä, joita ne koskevat.

Ravitsemistoiminnan harjoittajan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa toimintaansa ja sisä- ja ulkotilojensa käyttöön säädetyt velvollisuudet ja rajoitukset. Suunnitelma on pyynnöstä esitettävä aluehallintovirastolle ja majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 11 §:ssä tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua valvontaa suorittavalle poliisille. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä liikkeessä asiakkaiden nähtävillä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset velvoitteiden ja rajoitusten toteuttamista koskevan suunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja nähtävänä pitämisestä.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun

lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöstöravintolatoimintaa eikä ruoan tai juoman myymistä ravitsemisliikkeestä muualla nautittavaksi.

Mitä 3 momentissa säädetään aukioloaikojen rajoituksista, ei koske Suomen ja ulkomaiden välillä tai ulkomailla kulkevassa vesi- tai ilma-aluksessa eikä polttonesteiden jakeluaseman yhteydessä toimivia ravitsemisliikkeitä.

58 b §

Ravitsemisliikkeiden valvonta ja rajoitusten edellytysten seuranta

Aluehallintovirasto valvoo 58 a §:ssä ja sen nojalla säädettyjen velvoitteiden ja rajoitusten noudattamista. Jos velvoitteiden tai rajoitusten noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, aluehallintovirasto voi antaa ravitsemisliikkeelle määräyksen niiden korjaamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Jos puutteita ei ole korjattu asetetussa määräajassa tai jos velvoitteita on rikottu olennaisesti, aluehallintovirasto voi määrätä ravitsemisliikkeen ravitsemistoiminnan välittömästi keskeytettäväksi ja liikkeen pidettäväksi suljettuna asiakkailta enintään yhden kuukauden ajaksi.

Poliisin on tarvittaessa annettava aluehallintoviraston pyynnöstä virka-apua valvonnan ja 1 momentissa tarkoitettun ravitsemisliikkeen sulkemisen toimeenpanemiseksi.

Valtioneuvoston on tarkoin seurattava, ovatko 58 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut

rajoitusten edellytykset edelleen voimassa. Jos edellytykset eivät enää täyty, on valtioneuvoston viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin 58 a §:n ja siihen liittyvien säännösten kumoamiseksi. Jos 58 a §:n 2–4 momentin nojalla säädetyt rajoitukset eivät enää ole välttämättömiä joillain alueilla tai säädetyssä laajuudessa, valtioneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi.

58 c §

Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitettun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkaille ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja

3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Edellä tässä pykälässä säädettyt velvollisuudet koskevat seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettut ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Tässä pykälässä säädettyt velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Tässä pykälässä säädettyt velvollisuudet eivät saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsiteltyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eivätkä ne saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Asemien, terminaalien ja muiden vastaavien sisätilojen ja rajattujen ulkotilojen, joissa mat-

kustajat nousevat liikennevälineeseen tai poistuvat siitä, hallinnasta vastaavien toimijoiden on yhdessä liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun kuljetuspalvelun ja 3 kohdassa tarkoitetun liikennepalvelun sekä Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen palveluiden tarjoajien kanssa huolehdittava covid-19-taudin leviämisen ehkäisemiseksi tehtävistä järjestelyistä, joilla ohjataan matkustajia liikennevälineeseen siirtymisessä ja sieltä poistumisessa. Tässä pykälässä säädettyjä velvollisuuksia ei sovelleta henkilöliikenteen liikennevälineiden matkustamiseen tarkoitettujen tilojen käyttöön. Henkilöliikennettä koskevista toimenpiteistä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi säädetään 58 e §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös asemien, terminaalien ja muiden näihin rinnastettavien tilojen hallinnasta vastaaville ja 58 e §:ssä tarkoitetuille liikenteen palveluntarjoajille tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien yksityiskohdista liikenteen asemilla, terminaaleissa ja muissa näitä vastaavissa sisätiloissa sekä 6 momentissa säädetystä matkustajien ohjaamisesta.

58 d §

Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttama tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä,

joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana;
- 3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastavassa lainsäädännössä tarkoitettua ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvan toimintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsiteltyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

58 e §

Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua kuljetuspalvelun tarjoajan ja tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumispaikka on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta, on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava siitä, että:

1) liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitettut tilat ja pinnat puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä, että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan; ja

2) matkustajille tarjotaan mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tautuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien yksityiskohdista.

58 f §

Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen, jolla rajoitetaan mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettua kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimiksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää, joka voidaan ottaa liikennevälineeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntijarvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 2 momentissa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle alueellaan.

Liikenne- ja viestintävirasto saa päätöksellään velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:

- 1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;
- 2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja
- 3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvosuojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämisen estämiseksi.

Tämän pykälän nojalla annettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 58 e §:ssä tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän on selkeästi havaittavilla ja valvottavilla järjestelyillä varmistettava matkustajamäärän rajoittaminen päätöksessä määrätyn mukaiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos edellytykset päätöksen voimassaoloon eivät enää täyty.

58 g §

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoi-

tetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämiseksi erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

1) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella; ja

2) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava sijaintialueensa kunnille ja

aluehallintovirastolle 2 momentissa tarkoitettun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;

2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuone-tilat;

3) tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;

4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;

5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;

6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle, sekä se, onko

toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammatturheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitettuista toiminnasta ja tiloista.

58 h §

Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset.

Edellä 58 c §:n 6 momentissa tarkoitetun tilojen hallinnasta vastaavan tahon ja kuljetus- tai liikennepalvelun palveluntarjoajan on yhteistyössä laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten ne toteuttavat mainitussa momentissa tarkoitettut velvoitteet. Palveluntarjoajan

on liitettävä suunnitelma osaksi liikenteen palveluista annetun lain 18, 58, 66 tai 129 §:n tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lain-säädännön nojalla laatimaansa suunnitelmaa.

Tässä pykälässä tarkoitettu suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle, aluehallintovirastolle ja Liikenne- ja viestintävirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettun suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

58 i §

EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallinen käyttö

EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen laboratoriovarmistetun covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta yleisötilaisuuteen tai kyseiseen tilaan sen koko aukioa aikana pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua,

asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2) ravitsemisliikkeet;
- 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;
- 4) yleiset saunat sekä uimahallien, maa-uimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;
- 5) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;

- 6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 7) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 2 momentissa säädetystä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittäminen estä riittäväällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen

ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

58 j §

Oikeus käsitellä EU:n digitaalisen koronastodistuksen tietoja

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on tämän lain nojalla oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronastodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on oikeus tarkastaa todistuksen voimassaolo, jos sen toimintaan kohdistuu 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetty taikka 58 tai 58 d §:n mukaisessa viranomaispäätöksessä määrätty rajoitus tai velvoite. Todistukseen merkittyjen henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi asiakkaan ja toimintaan osallistuvan informointia. Henkilötietoja saa käsitellä vain todistuksen voimassaolon tarkastamiseksi ja sen tarkastamiseksi, täytyvätkö edellytykset tilaan pääsemiseksi. Todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamaa tai hyväksymää lukijaohjelmaa.

Lukijaohjelma saa näyttää toiminnanharjoittajan edustajalle vain todistukseen kirjatun henkilön nimen ja tiedon todistuksen voimassaolosta. Lukijaohjelmiston on oltava tietoturvallinen siten, ettei todistuksen tietoja ole lu-

kijaohjelmalla mahdollista rekisteröidä tai tallentaa, eikä käsitellä todistusta muussa käyttötarkoituksessa.

Jos todistuksen tarkastaminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamalla tai sen hyväksymällä lukijaohjelmalla ei ole teknisistä syistä mahdollista, todistuksen voima-
saolon voi tarkastaa ilman sähköistä lukijaohjelmaa.

Toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on lisäksi oikeus tarkistaa asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilöllisyys.

Lukijaohjelman hyväksyntää tulee hakea kirjallisesti Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee hyväksyä lukijaohjelma, jos se täyttää 2 momentissa asetetut vaatimukset. Hakijan tulee hakemuksellaan sitoutua siihen, että lukijaohjelmaan päivitetään kulloinkin voimassa olevien EU:n digitaalisen koronatodistusten kanssa yhteentoimivien todistusten tietosisälöt ilman aiheetonta viivytystä. Hyväksymisestä tulee antaa kirjallinen todistus. Todistus on voimassa toistaiseksi. Mikäli lukijaohjelma ei täytä 2 momentissa asetettavia vaatimuksia, hakemus tulee hylätä. Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) sää-

detään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös voidaan panna täytäntöön heti, jollei valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

58 k §

Koronatestin järjestäminen koronatodistuksen saamiseksi

Kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 g §:n 1 momentissa tarkoitettua täyttä rokotussarjaa, ja henkilöille, jotka eivät lääketeellisistä syistä voi ottaa covid-19-rokotetta, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitettua koronatodistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.

58 l k

EU:n digitaalisen koronarokotustodistuksen myöntäminen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella rokotuksen saaneelle

Kunnan on myönnettävä kansanterveyslain 14 §:ssä tarkoitettulle kunnan asukkaalle, jolla on todistus toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella saadusta rokotuksesta, tämän pyynnöstä 16 g §:n 5 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklassa tarkoitettu EU:n digitaalinen koronarokotustodistus, jos asetuksen 8 artiklan 1 koh-

dan edellytykset täyttyvät ja rokotus on toteutettu 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetuilla rokotevalmisteilla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen tai sen oikeaksi todistetun käännöksen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan unionin ulkopuolella saadusta rokotuksesta on oltava suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen. Saamen kielilaissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella esitetty todistus saa olla myös saamenkielinen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun EU:n digitaalisen koronarokotustodistuksen myöntämistä koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä.

Kun 1 momentissa tarkoitettu EU:n digitaalinen koronarokotustodistus myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

58 m §

EU:n digitaaliseen koronatodistukseen rinnastuva todistus

Ulkomaalainen, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, voi käyttää maahan saapuessaan mukanaan ollutta 16 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettua 16 g §:n mukaista covid-19-tautia koskevaa luotettavaa todistusta EU:n digitaalisen koronatodistuksen asemesta.

Mitä 58 j §:ssä säädetään todistuksen tarkastamisesta sähköisellä lukijaohjelmalla, ei koske 1 momentissa tarkoitetun todistuksen tarkastamista.

59 a §

Valvonta

Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimi-alueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä, 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta valvovat 58 c §:n 6 momentissa, 58 e ja 58 f §:ssä sekä 58 h §:n 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Kunnan, aluehallintoviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä yhteistyötä valvoessaan tämän lain noudattamista.

Poliisi valvoo 58 ja 58 d §:n nojalla annettujen päätösten sekä 58 c §:n 2 momentissa asetettujen velvoitteiden noudattamista yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisen sekä yleisö- ja ihmismäärää ja etäisyyksien ylläpitoa koskevien velvollisuuksien ja rajoitusten osalta.

59 b §

Tarkastukset

Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto saavat tarkastaa 59 a §:n nojalla valvomansa toimijan tämän lain mukaisen toiminnan sekä toiminnassa käytettävät tilat.

Tarkastaja on päästettävä niihin toimipaikan tiloihin, joita velvollisuudet tai rajoitukset koskevat. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi. Lisäksi tarkastajalle on salassapitosäännösten estämättä annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen toimittamiseksi välttämättömistä asiakirjoista. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Tarkastuksessa on noudatettava hallintolain 39 §:ää. Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää tarkastuksessa ulkopuolista asiantuntijaa liikenteen palveluista annetun lain 196 §:n 4 ja 5 momentissa säädetyllä tavalla.

Kunnan terveydensuojelulain (763/1994) 7 §:n ja elintarvikelain 32 §:n nojalla toimivaltaiset viranomaiset saavat mainittujen lakien nojalla tekemiensä tarkastusten yhteydessä tarkastaa tämän lain mukaisten velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamisen. Näiden viranomaisten oikeudesta asettaa määräyksiä ja pakkokeinoja säädetään 59 d §:n 1 ja 2 momentissa.

Edellä 4 momentissa tarkoitetut viranomaiset sekä 59 d §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen saavat suorittaa tarkastuksen myös aluehallintoviraston tai Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä.

59 c §

Määräykset ja pakkokeinot

Jos 58 c §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen niiden korjaamisesta. Jos 58 c §:n 6 momentissa tai 58 e §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa havaitaan puutteita tai epäkohtia, määräyksen niiden korjaamiseksi voi antaa kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto.

Aluehallintovirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58, 58 d tai 58 g §:n nojalla tehdyn päätöksen tai 58 i §:ssä säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta voivat antaa määräyksen 58 f §:n nojalla tehdyn päätöksen noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjaamisesta. Aluehallintovirasto ja kunta voivat lisäksi määrätä 58 h §:n 1 momentissa sekä Liikenne- ja viestintävirasto 58 h §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamisessa havaitun puutteen tai epäkohdan korjattavaksi. Aluehallintovirasto ja kunta voivat tämän lain mukaisen valvonnan suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä määrätä toiminnanharjoittajan tarkastamaan asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilön henkilöllisyyden ja EU:n digitaalisen koronatodistuksen voimassaolon, jos tarkastusta suoritettaessa herää epäily, ettei EU:n digitaalista koronatodistusta ole asiakkailta ja osallistujilta

tarkastettu, eikä asetettuja velvoitteita ja rajoituksia ole noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määräystä annettaessa on asetettava puutteen tai epäkohdan ja toiminnan, jota määräys koskee, luonteeseen nähden kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvoitteita on rikottu olennaisesti, kunta, aluehallintovirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat määrätä kyseisen toiminnan välittömästi keskeytettäväksi ja kyseisen tilan pidettäväksi suljettuna asiakkailta tai muilta valvottuun toimintaan osallistuvilta enintään kuukauden ajan, jos se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Jos 58 d tai 58 f §:n nojalla määrättyjä toimenpiteitä koskevia 2 momentissa tarkoitettuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvollisuuksia on rikottu olennaisesti, päätöksen tehnyt viranomais voi antaa vastaavan määräyksen, jos se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Tässä momentissa tarkoitettua määräystä ei saa kohdistaa tiloihin, joita käytetään uskonnonharjoittamiseen.

Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat asettaa 1–4 momentin nojalla annetun päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Jos kunta, aluehallintovirasto tai Liikenne- ja viestintävirasto saa tarkastuksen yhteydessä tai muuten tietoonsa toisen viranomaisen 58,

58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla asettaman velvollisuuden tai rajoituksen merkittävän rikkomisen, sen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta velvollisuuden tai rajoituksen asettaneelle viranomaiselle. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen sekä Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen sekä Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava kunnalle, jos se saa muun lain nojalla suorittamansa tarkastuksen yhteydessä tai muuten tietoonsa, että sen valvoman toiminnan yhteydessä rikotaan merkittävästi 58 c §:ssä säädettyjä velvollisuuksia tai rajoituksia sekä ilmoitettava päätöksen tehneelle kunnalle tai aluehallintovirastolle 58 tai 58 d §:n nojalla asetetun velvollisuuden tai rajoituksen merkittävästä rikkomisesta.

Jos 58 §:n nojalla tehtyä yleisötilaisuuksia tai yleisiä kokouksia koskevaa päätöstä ei noudateta, poliisilla on oikeus estää, keskeyttää tai päättää yleisötilaisuus tai yleinen kokous. Poliisimiehellä on myös oikeus määrätä väkijoukko hajaantumaan tai siirtymään, jos yleisötilaisuus tai yleinen kokous on mainitun pykälän nojalla tehdyn päätöksen vastainen. Jollei hajaantumis- tai siirtymismääräystä noudateta, poliisimiehellä on oikeus hajottaa väkijoukko voimakeinoin sekä ottaa niskoitteleva henkilö kiinni. Poliisin tulee mahdollisuuksien mukaan rajata toimenpiteensä koskemaan vain niitä henkilöitä, joiden menettelystä väkijoukon hajottamisen tai siirtämisen tarve aiheutuu.

Poliisimiehen oikeudesta hajottaa väkijoukko, jos 7 momentissa tarkoitettu yleisötilaisuus tai yleinen kokous vaarantaa yleistä

järjestystä ja turvallisuutta tai on esteenä liikenteelle, säädetään poliisilain (872/2011) 2 luvun 9 §:ssä.

Aluehallintovirastolla, kunnalla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta 59 b §:ssä tarkoitetun tarkastuksen toimeenpanemiseksi, 59 c §:n 4 momentissa tarkoitetun toiminnan keskeyttämiseksi ja 58 g §:ssä tarkoitetun tilan sulke-
miseksi.

59 d §

Toimivaltainen viranomainen kunnassa

Kunnan 59 a §:n mukaisesta valvonnasta vastaa sekä 59 b ja 59 c §:n mukaisia toimivaltuuksia käyttää kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin, jollei kunta kuntalain (410/2015) nojalla toisin päättä.

Kunnanvaltuusto voi antaa 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle oikeuden siirtää 59 c §:n 1 ja 2 momentin mukaisen toimivaltan edelleen kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille, muulle kunnan viranhaltijalle, kunnan toimielimelle tai kunnan toimielimien jaostolle. Kunta voi myös sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että tällainen toimivalta annetaan toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan 59 a–59 d §:n nojalla valvontaan osallistuvat viranomaiset saavat salassapito-

säännösten estämättä antaa valvonnan toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot muille kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuville viranomaisille sekä muiden kuntien ja kuntayhtymien tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuville viranomaiselle.

59 e §

Oikeus saada tietoja

Aluehallintovirastolla, kunnan tämän lain mukaiseen valvontaan osallistuvilla viranomaisilla ja Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 59 a–59 d §:n mukaisen valvonnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot siltä, johon kohdistuu 58 c, 58 e tai 58 i §:ssä säädetty velvoite sekä siltä, johon on kohdistettu 58, 58 d, 58 f tai 58 g §:n nojalla päätös. Tiedot on annettava viivytyksettä ja maksutta.

79 §

Valtion osallistuminen erityisiin kustannuksiin

Valtio vastaa kunnille ja kuntayhtymille 16 a, 16 b, 16 d ja 16 e §:stä aiheutuvista kustannuksista.

87 a §

Covid-19-testin laiminlyöntiä koskeva rikkomus

Täysi-ikäinen, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta laiminlyö 16 b §:n 1 momentissa tai 16 d §:n 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden osallistua covid-19-testiin, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *covid-19-testin laiminlyöntiä koskevasta rikkomuksesta* sakkoon.

89 a §

Virka-apu covid-19-tautia koskevien toimenpiteiden yhteydessä

Sen lisäksi, mitä 89 §:ssä säädetään, poliisilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus:

- 1) antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 3 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi;
- 2) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä 16 a ja 16 b §:ssä säädettyjen toimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi.

Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus antaa virka-apua 16 a §:n 4 momentissa ja 16 b §:n 3 momentissa säädetyn poistumiskiellon noudattamisen varmistamiseksi.

91 §

Päätösten täytäntöönpano

Edellä 16, 57, 58, 58 b, 58 d, 58 f, 58 g, 59, 60–67 ja 69–71 §:ssä tarkoitetut päätökset voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta.

